

XI. évfolyam 3. szám 2018

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél
XI. évfolyam 3. szám 2018

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Domán Csaba

doman.csaba@aki.gov.hu

Péter Krisztina

peter.krisztina@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944

Telefon: (+36 1) 217-1011

Fax: (+36 1) 217-4469

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Publikációs Csoport

publikacio@aki.gov.hu

Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	7
Nemzeti támogatások	8
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	11
Állattenyésztési támogatások.....	11
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	13
Kertészeti ágazat támogatása	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	14
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	15
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	16
A társas vállalkozások hitelállománya.....	20
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban....	26
MFB-hitelprogramok.....	26
Kedvezményes EXIM-konstrukciók	28
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	31
Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok	33
Növekedési Hitelprogram.....	34
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	36
Hitelezési felmérés.....	40
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	41
EU-referencia-kamatláb.....	42
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	43
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége	45
Kiegészítő táblák.....	46

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra elkülönített 791,1 milliárd forintból 2018. június 30-ig 287,1 milliárd forintot fizettek ki (1. táblázat). Az előirányzatok teljesülése azonban a kifizetési rendből adódóan többnyire nem időarányos. Számos támogatás az év második felében teljesül, bizonyos jogcímek esetében pedig lehetnek áthúzódó kifizetések is.

A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is a termelőknek nyújtott közvetlen támogatások domináltak az agrár- és vidékfejlesztési támogatások között. Az ágazatba érkezett összes támogatás 65,1 százaléka jutott el közvetlen támogatás formájában a kedvezményezettekhez, a támogatási összeg további 21,4 százaléka pedig vidékfejlesztési intézkedésekre irányult. A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 keretében 61,5 milliárd forintot folyósítottak, míg a Magyar Horgászati Operatív Programra nem történt kifizetés 2018. június 30-ig. Mindemellett a hazai költségvetésből finanszírozott nemzeti támogatások keretében további jelentős

összeget, 32,6 milliárd forintot vehettek igénybe a gazdálkodók az első fél év során. A piac szabályozását célzó intézkedésekre 5,9 milliárd forintot fordítottak, amelynek zöme továbbra is a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokat fedezte, nagyobb részben nemzeti forrásból.

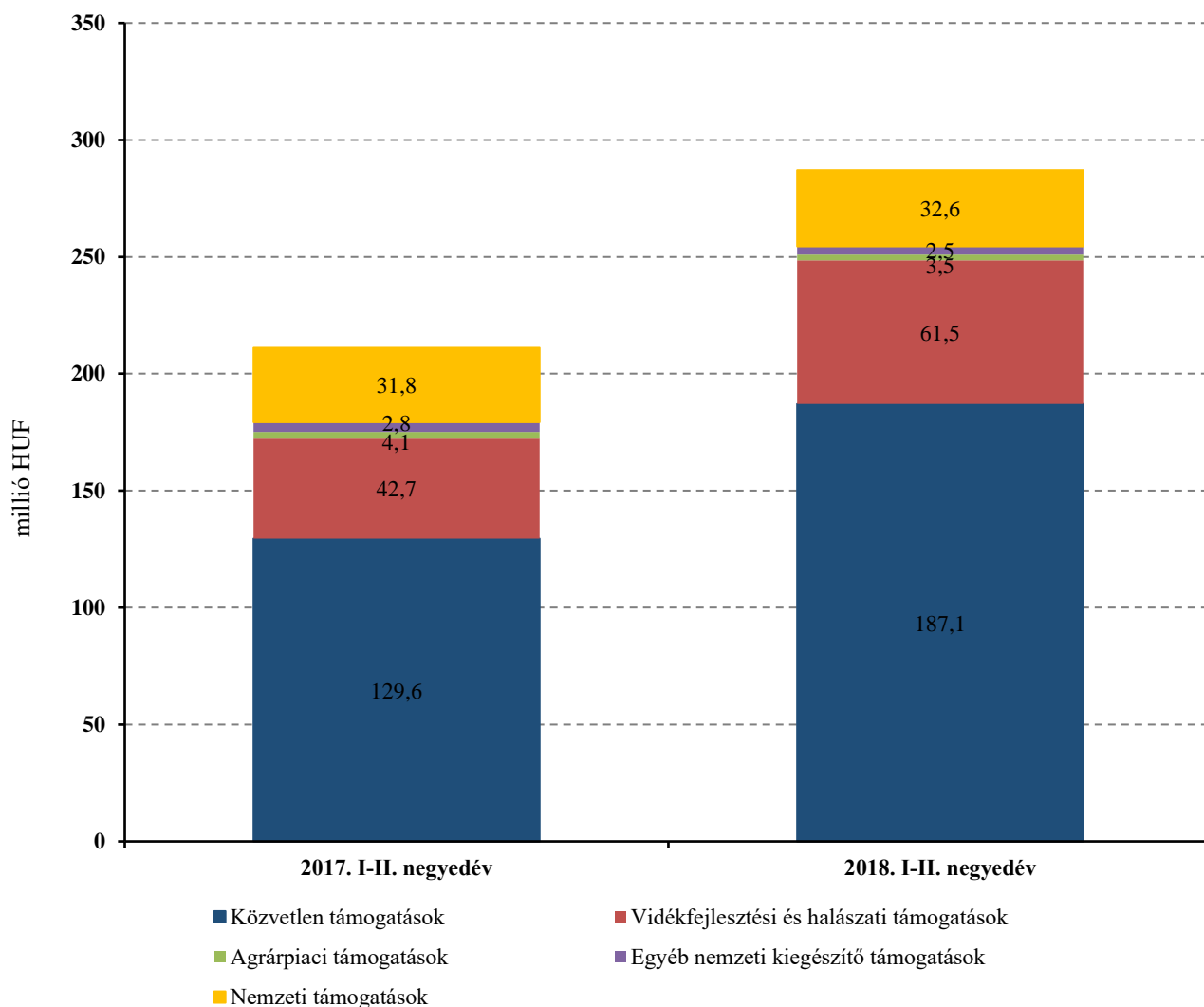
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében 2018. június 30-ig folyósított összeg az előző év azonos időszakához képest 76,0 milliárd forinttal volt több. A növekedés a közvetlen termelői támogatásoknál jelentkezett legnagyobb mértékben (1. ábra), főként az áthúzódó kifizetésekből adódóan. A vidékfejlesztési intézkedésekre fordított támogatási összeg 18,8 milliárd forinttal, a nemzeti támogatások összege 804 millió forinttal haladta meg az egy évvel korábbi összegeket, míg a piaci és egyéb támogatások 1,1 milliárd forinttal mérséklődtek.

1. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2017 és 2018**

	millió HUF	
Jogcím	2017. I–II. negyedév	2018. I–II. negyedév
II. Közvetlen termelői támogatások	129 556	187 061
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	42 735	61 506
Magyar Horgászati Operatív Program	0	0
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	42 733	61 506
<i>Ebből: Vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása</i>	<i>747</i>	<i>2 049</i>
Halászati Operatív Program	2	0
III. Piaci és egyéb támogatások	6 985	5 933
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	4 143	3 470
Agrárpiaci támogatások	2 842	2 463
Belpiaci intézkedések	2 842	2 463
<i>ebből: borászati ágazat támogatása</i>	<i>362</i>	<i>353</i>
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	0	0
IV. Nemzeti támogatások	31 823	32 627
Agrártámogatások mindösszesen	211 099	287 127

Forrás: NGM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

1. ábra: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2017 és 2018

Forrás: AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az első fél évben az agrárium és a vidék fejlesztését célzó támogatási összeg 83-17 százalékban oszlott meg az uniós és a nemzeti forrás között: európai uniós forrásból 238,8 milliárd, hazai forrásból további 48,3 mil-

liárd forint kifizetésére került sor. Ezen belül a társfinanszírozással megvalósult támogatásokra uniós forrásból 49,3, hazai költségvetésből 15,7 milliárd forintot fordítottak (2. táblázat).

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2018. I–II. negyedév

Forrás	2018. I–II. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	32 627	–	32 627
EU-társfinanszírozású támogatások	64 976	49 266	15 710
Közvetlen EU-kifizetések	189 525	189 525	–
Összesen	287 127	238 791	48 336

Forrás: NGM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

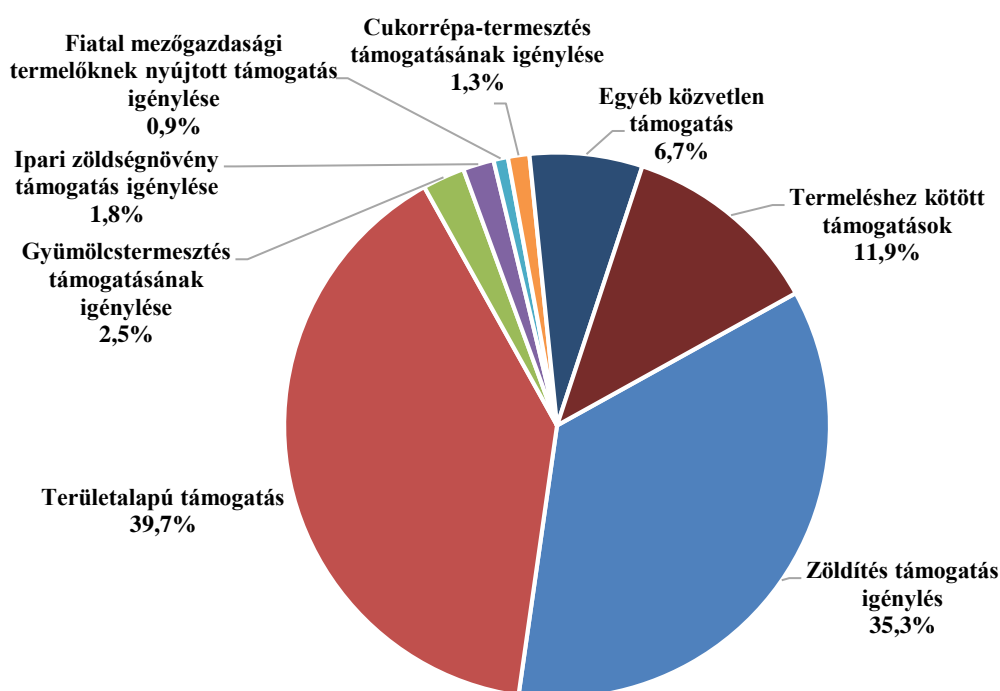
Közvetlen termelői támogatások

A közvetlen támogatások jogcímein 2018 első hat hónapjában 187,1 milliárd forint jutott el a termelőkhez, ami az előző év azonos időszakához képest 44,4 százalékkal többnek bizonyult. Ahogy az már a fentiekben említésre került, a növekedés háttérében az előző évről áthúzódó kifizetések álltak.

A termelőknek nyújtott mintegy 187 milliárd forint támogatási összeg legnagyobb részét, 39,7 százalékát

(74,2 milliárd forint) a területalapú támogatás tette ki, míg hasonlóan magas, 35,3 százalékos arányt képviselt a zöldítési támogatás (66,1 milliárd forint) (2. ábra). Emellett a termeléshez kötött támogatások 11,9 százalékos arányt képviseltek 22,2 milliárd forint kifizetéssel. Gyümölcsstermesztés támogatására (extenzív és intenzív) 4,7 milliárd forintot, ipari zöldségnövények termesztésére 3,4 milliárd forintot, cukorrépa-termesztés támogatására 2,4 milliárd forintot folyósítottak a kedvezményezetteknek, a fiatal mezőgazdasági termelők pedig 1,6 milliárd forint támogatásban részesültek (6. táblázat).

2. ábra: **Közvetlen támogatások megoszlása, 2018. I–II. negyedév**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

A Vidékfejlesztési Program (VP) 2014–2020 intézkedéseire a tárgyévben elkülönített 255,4 milliárd forintból 61,5 milliárd forintot folyósítottak a gazdálkodóknak. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében összességében 4,5 milliárd forint áll a kedvezményezettek rendelkezésére 2018-ban, kifizetés azonban június 30-ig nem történt (3. táblázat).

Az első fél évben a VP intézkedéseire nyújtott 61,5 milliárd forint több mint harmadát (22,3 milliárd forintot) agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre fordították. A kifizetések 17,5 százalékkal (10,8 milliárd forint) a tárgyi eszközökbe történő beruházásokat ösztönözték, emellett a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztésére irányult a

teljes összeg további 10,7 százaléka, mintegy 6,6 milliárd forint. Alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására 5,9 milliárd forint támogatást biztosítottak a vidéki térségekben. A Natura 2000 kifizetések és a Víz Keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések a program támogatási összegének 6,9 százalékát képezték, elérve a 4,3 milliárd forintot. Állatjóléti támogatásokra 1,8 milliárd forintot vehettek igénybe a kedvezményezettek.

A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire a program kezdetétől 2018. június 30-ig 202,2 milliárd forint kifizetés történt, az 1295 milliárd forint teljes VP-forrás 15,6 százaléka jutott el a gazdálkodókhoz. Ennek jelentős részét, 45,2 százalékát az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre folyósították (84,2 milliárd forint), további 22,8 milliárd forintot fordítottak a Natura 2000 és a Víz Keretirányelvhez kapcsolódó kifizetésekre. A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás 13,9 milliárd forintot tett ki.

3. táblázat: Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2017 és 2018

	millió HUF	
Jogcím	2017. I–II. negyedév	2018. I–II. negyedév
Vidékfejlesztési Program 2014–2020 (determinációval együtt)	42 733	61 506
<i>ebből: vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása</i>	747	2 050
MAHOP	0,0	0,0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	42 735	61 506

Forrás: NGM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A piacsabályozó intézkedésekre uniós és nemzeti forrásból együttesen 5,9 milliárd forintot, az előző évi összegnél 1,1 milliárd forinttal kevesebbet folyósítottak 2018 első fél évében (4. táblázat), azonban számos támogatás az év második felében teljesül.

A piaci és egyéb támogatásokon belül a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós for-

rásból 2,1 milliárd forintot fordítottak, amit hazai költségvetésből 3,5 milliárd forinttal egészítettek ki. A programok közül az iskolatejprogram támogatására uniós és hazai forrásokból összesen 2,1 milliárd forintot, az iskolagyümölcs-program támogatására 1,9 milliárd forintot költöttek. Az egyes speciális szövetkezesek támogatására 0,5, az egyes állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására 0,8 milliárd forint folyósítása történt meg. A borászati ágazat további 353 millió forint támogatásban részesült a belpiaci intézkedések keretében.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2017 és 2018**

	millió HUF	
Jogcím	2017. I–II. negyedév	2018. I–II. negyedév
Agrárpiaci támogatások	2 842	2 463
Belpiaci intézkedések	2 842	2 463
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	2 480	2 110
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	63	110
<i>Iskolatejprogram</i>	352	479
<i>Iskolagyümölcs-program</i>	1 010	919
<i>Egyes speciális szövetkezesek támogatása</i>	818	0
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	237	602
Borászati ágazat támogatása	362	353
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	0	0
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	4 143	3 470
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	63	110
Iskolatejprogram	1 838	1 586
Iskolagyümölcs-program	1 096	1 029
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	1 058	534
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	88	211
Összesen	6 985	5 933

Forrás: AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatások jogcímeire 32,6 milliárd forint támogatási összeg kifizetése valósult meg 2018. június 30-ig, amelynek 73,0 százaléka a Nemzeti agrártámogatások előirányzat jogcímein jutott el a gazdákhöz (5. táblázat).

Az Átmeneti nemzeti támogatásokra (továbbiakban ÁNT) 4,4 milliárd forintot, az egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére 6,1 milliárd forintot fordítottak 2018. június 30-ig.

Az állatjóléti támogatások (baromfi, sertés, tenyészkoca) keretében 9,8 milliárd forintot vettek igénybe a kedvezményezettek az első fél év során, amelynek több mint felét a Tenyészkoca állatjóléti támogatás jogcímen folyósították.

Az agrártárca mezőgazdasági csekély összegű támogatásnak minősülő jövedelempótló támogatást biztosított a 2017. októberi viharban jelentősen megrongálódott fóliasátrak kárai után, melynek keretében a jogosult gazdák 198 millió forint támogatásban részesültek.

A termelőket ért agrárkárok enyhítésére a gazdálkodók 2018. évi befizetéseiből 4,3 milliárd forint áll rendelkezésre, amely összeg további 4,3 milliárd forinttal egészül ki a hazai költségvetésből. Így összességében 8,6 milliárd forinttal bővül a 2017. évi károk kompenzálására fordítható összeg. Az első fél évben 7,2 milliárd forint kárenyhítés kifizetésére került sor.

A sertésprogram keretein belül megvalósuló, a sertéságazat helyzetét javító intézkedések támogatása a sertéstenyésztők és -feldolgozók csekély összegű támogatását foglalja magában, amelyre a tárgyévben 1,1 milliárd forintot különítettek el. Ebből az első negyedévben 40,6 millió forint került kifizetésre.

5. táblázat: **Nemzeti támogatások, 2017 és 2018**

	millió HUF	
Jogcím	2017. I–II. negyedév	2018. I–II. negyedév
Nemzeti agrártámogatások	25 609	23 830
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	3 435	4 353
Baromfi állatjóléti támogatás	2 762	2 922
Sertés állatjóléti támogatás	3 850	1 450
Tenyészkoca állatjóléti támogatás	5 744	5 412
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	5 068	6 073
Állati hulla ártalmatlanítási támogatása	1 555	1 837
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	271	266
Fóliasátor viharkár de minimis támogatása	0	198
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0	0
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása	683	749
Mezei őrszolgálat	320	241
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	25	41
Nemzeti agrárkárenyhítés	4 932	7 175
Állattenyésztési feladatok	888	917
Tanyafejlesztés	290	589
Egyéb nemzeti támogatások	80	75
Nemzeti támogatások	31 823	32 627

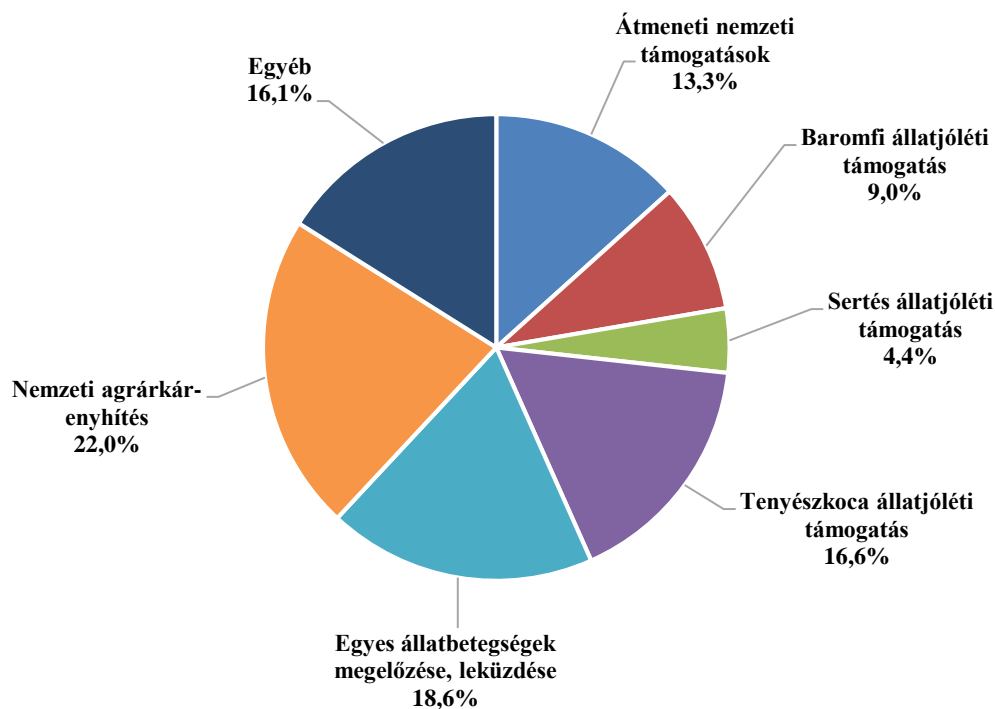
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A nemzeti forrásból megvalósult kifizetések 22,0 százalékát a Nemzeti agrárkárnyhítás keretében fizették ki. A nemzeti költségvetésből megvalósult kifizetések további jelentős hányada, 18,6 százaléka állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére irányult. A 32,6 milliárd forint támogatási összeg 30,0 százaléka állatjóléti

támogatás formájában került kifizetésre (ebből tenyészkoca 16,6 százalék, baromfi 9,0 százalék, sertés 4,4 százalék). További 13,3 százalék (4,4 milliárd forint) az Átmeneti nemzeti támogatás jogcímein jutott el a gazdálkodókhöz (3. ábra).

3. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2018. I–II. negyedév

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2018. I–II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2018. I–II. negyedév
Közvetlen támogatások	187 061,3
Területalapú támogatás	74 180,2
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	2 372,3
Fiatalszemes mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	1 604,4
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	44,8
Extenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	2 839,4
Intenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	1 807,2
Ipari zöldség-növény-támogatás igénylése	3 429,8
Ipari olajnövény-támogatás igénylése	404,5
Kisgazdaságok támogatása	1 802,1
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0,0
Rizstermesztés-támogatás igénylése	598,7
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 996,1
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	4 026,2
Tejbeszállítás-csökkentés támogatása	0,0
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	3 004,0
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	10 193,8
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	692,2
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	8 334,5
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás	25,1
Zöldítéstámogatás igénylése	66 057,9
Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás	11,6
Átmeneti nemzeti támogatások	4 353,0
Nemzeti tejtámogatás	3,96
Húsmarhatartás támogatása – 2007-től elválasztott	5,43
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	16,41
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 723,75
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	1 868,94
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	403,22
Anyajuhtartás de minimis támogatása	0,00
Anyajuh-támogatás	8,19
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	323,02
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	0,05
Összesen	191 414,3

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztása. A jogcímek besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás). Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamattámogatás, kezesi díjtámogatás és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazatonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztéssel és -tartással foglalkozó termelők összességében 45,9 milliárd forintot vettek igénybe 2018. június 30-ig (7. táblázat). Az állattenyésztési ágazatba az első fél év során befolyt támogatási összeg megközelítőleg fele-fele arányban uniós, illetve hazai forrásból került kifizetésre. Az uniós forrásból folyósított 23,4 milliárd forintból 22,2 milliárd forintot a termeléshez kötött támogatásokra, a fennmaradó 1,2 milliárd forintot a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra fordítottak. A nemzeti forrásból finanszírozott 22,5 milliárd forintból 9,8 milliárd forint állatjóléti támogatásokra, 5,5 milliárd forint állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására került kifizetésre.

Az első fél évben folyósított állattenyésztési támogatások fele a szarvasmarha-ágazatba érkezett mintegy 45-55 százalékos arányban megosztva a tejágazat és a húsmarhatartás között. A juh- és kecskeágazatba a teljes támogatási összeg 7,7 százaléka került. A sertéságazat helyzetének javítását célozta a támogatások mintegy 15,0 százaléka, 9,1 százaléka a baromfiágazat, 0,6 százaléka pedig a méhészet támogatására szolgált. A fennmaradó 17,0 százalékot a fent említett okokra hivat-

kozva nem állt módunkban felosztani az ágazatok között.

A szarvasmarha-ágazatba folyósított 23,2 milliárd forint támogatás 44,9 százaléka a tejágazathoz került, döntő részét (8,3 milliárd forint) a termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás tette ki. Az Iskolatejprogramra 2,1 milliárd forintot fordítottak, amely kifizetés 76,8-23,2 százalékos arányban valósult meg nemzeti és uniós forrásból. Hazai költségvetésből került kifizetésre 4,0 millió forint nemzeti tejtámogatás és 0,3 millió forint ideiglenes rendkívüli tejtámogatás, melyek 2017-ről áthúzódó kifizetések. Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás 2018-ban már nincs. A húsmarhatartással foglalkozó termelők számára nyújtott 12,8 millió forint támogatás jelentős része (10,9 milliárd forint) közvetlen termeléshez kötött támogatás volt, 1,9 milliárd forintot pedig az ÁNT keretében igényeltek a szarvasmarhatartók.

A sertéságazat 6,9 milliárd forint nemzeti finanszírozású támogatásban részesült az első fél év során, amely szinte teljes egészében állatjóléti támogatás formájában jutott el a termelőkhoz.

A baromfiágazat támogatása szintén kizárólag nemzeti forrásból valósult meg. Az első fél évben 4,2 milliárd forint került kifizetésre egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére és állatjóléti támogatásra.

A juh- és kecskeágazat szereplői a 3,5 milliárd forint összegű támogatásuk zömét (85,6 százalékát) termeléshez kötött anyajuhtartás támogatás formájában vették igénybe az első fél év során.

A méhészet számára 287,6 millió forintot folyósítottak, amely a Magyar Méhészeti Program keretében jutott el a kedvezményezettekhez.

Azon jogcímek között, amelyeket nem állt módunkban felosztani az ágazatok, illetve az alágazatok között, az egyéb állattenyésztők (nem baromfi) számára nyújtott Egyes állatbetegségek megelőzése és leküzdése jogcím dominált, az egyéb támogatások több mint fele (4,3 milliárd forint) ehhez a jogcímmel kapcsolódott. Emellett kiemelésre méltó még az állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás, amelyre 1,8 milliárd forint kifizetése valósult meg június 30-ig.

7. táblázat: **Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2018. I–II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2018. I–II. negyedév
Szarvasmarha	23 180,3
Tejágazat	10 403,5
Nemzeti tejtámogatás	4,0
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	8 334,5
Iskolatejprogram	2 064,8
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	0,3
Húsmarhatartás	12 776,8
Húsmarhatartás-támogatás – termeléstől elválasztott	5,4
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	16,4
Termeléshez kötött húzottbika-tartás támogatása	692,2
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	1 868,9
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	10 193,8
Sertés	6 902,8
Tenyészkoca állatjóléti támogatás	5 411,8
Sertés állatjóléti támogatás	1 450,4
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	40,6
Baromfi	4 181,0
Baromfi állatjóléti támogatás	2 922,0
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	1 258,9
Juhok, kecskék	3 510,7
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	3 004,0
A tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása	1,1
Anyakecske de minimis támogatás	174,4
Anyajuh-támogatás	8,2
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	323,0
Méhészet	287,6
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	219,8
Egyéb jogcímek	7 804,4
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	4 268,9
Állathulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	1 836,8
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	813,2
Állattenyésztési feladatok	769,8
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása	49,1
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	66,5
Összesen	45 866,7

Forrás: AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok együttesen 153,8 milliárd forint támogatásban részesültek 2018 első fél évében, amely csaknem teljes egészében uniós költségvetésből származott. Hazai költségvetésből az ágazat támogatásának 1,4 százalékát folyósították.

Az ágazat részére biztosított szubvenció összegének zöme (91,2 százalék), 140,2 milliárd forint egységes

területalapú támogatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz, ezen belül alaptámogatásként 74,2 milliárd forintot, a zöldítési komponens keretében 66,1 milliárd forintot fizettek ki részükre (8. táblázat). Emellett a szántóföldi növények közül a szemes és a szálas fehérjenövények kaptak jelentős támogatást, együttesen mintegy 8,0 milliárd forintot.

További 2,4 milliárd forint a cukorrépa-termesztés, 598,7 millió forint a rizstermesztés, 418,9 millió forint pedig az ipari olajnövény-termesztés támogatását szolgálta.

8. táblázat: A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2018. I–II. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2018. I–II. negyedév
Területalapú támogatás	74 180,2
Zöldítéstámogatás igénylése	66 057,9
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	2 372,3
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	12,1
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	4 026,2
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 996,1
Ipari olajnövény-támogatás igénylése	418,9
Rizstermesztés támogatásának igénylése	598,7
Dohány mezőgazdasági csekély összegű támogatás	5,5
Összesen	153 796,3

Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat az első fél évben 9,4 milliárd forint támogatásban részesült (9. táblázat), melynek 80,5 százaléka származott uniós, 19,5 százaléka pedig nemzeti forrásból. A támogatási jogcímek között az Extenzív gyümölcsstermesztés és az Intenzív gyümölcsstermesztés dominált: a két jogcímre együttesen a kertészeti

ágazat támogatásának 50,5 százaléka, 4,7 milliárd forint érkezett. A kifizetések 20,8 százaléka az Iskolagyümölcs-program keretében került felhasználásra, emellett jelentős volt a zöldségnövény-termesztés támogatása, mely az ágazat támogatási összegének 15,8 százalékát tette ki.

9. táblázat: **A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2018. I–II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2018. I–II. negyedév
Borászati ágazat támogatása	352,9
Egyes speciális szövetkezők támogatása	2 871,9
Iskolagyümölcs-program	1 862,6
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	44,8
Extenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	15,6
Intenzív gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	1 479,9
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	9 376,3
Feldolgozóipari zöldségnövény-támogatás igénylése	352,9
Zöldségnövény-termesztés támogatásának igénylése	534,9
Összesen	1 947,7

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A két pilléren nyugvó mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillére (az agrárkárenyhítés) keretében a 2017. évi időjárás okozta károk kompenzálására

7,2 milliárd forintot folyósítottak az első fél évben a jogosult termelők számára (10. táblázat).

A kockázatkezelési rendszer II. pillére, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás finanszírozása a Vidékfejlesztési Program 2014–2020 keretében valósul meg. Az első fél év során nem történt kifizetés az időszakhoz kapcsolódóan.

10. táblázat: **A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2018. I–II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2018. I–II. negyedév
Nemzeti agrárkárenyhítés	7 174,9
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	0,0
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott uniós támogatás	0,0
Összesen	7 174,9

Forrás: NGM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hiteligazdálkodása

A Központi Statisztikai Hivatal Gyorstájékoztatója szerint a nemzetgazdasági beruházások volumene 2018 második negyedévében 15 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakai értékét. Ezzel ellentétben a mezőgazdasági – erdőgazdálkodással és halászattal együtt – beruházások volumene az előző év első félévi értékétől 1,3 százalékkal elmaradt. A kedvező kamat- és finanszírozási környezet azonban továbbra is ösztönzi az agrárium szereplőit, hogy beruházásaikhoz előnyös feltételekkel hitelforrásokat is igénybe vegyenek.

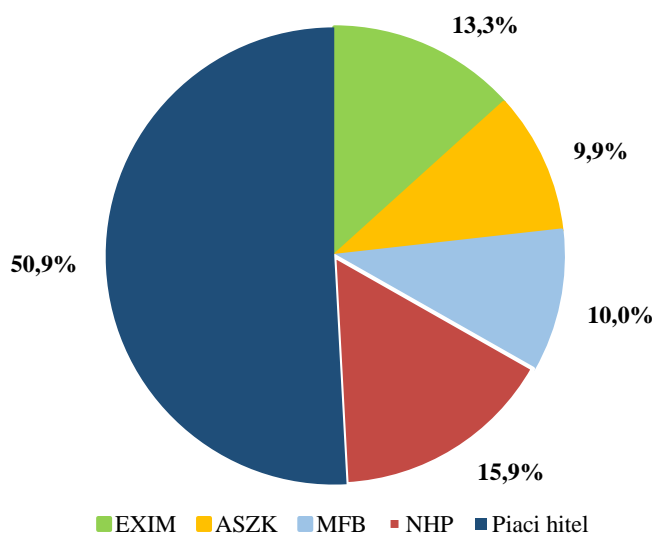
A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak második negyedévi hitelállománya 2009 óta lényegesen csökken, egyedül 2014-ben következett be egy minimális növekedés. Az elmúlt két évben azonban újra nőtt az állomány értéke. Míg 2017 második negyedévében 4,0 százalékos, addig 2018 második negyedévében 14,7 százalékos emelkedést mutatott az állomány értéke az előző év azonos időszakához képest. A hitelek értéke a növekedésnek köszönhetően 7040,5 milliárd forint volt, amelynek 55,2 százalékat a forintalapú, míg 44,8 százalékat a devizaalapú hitelek adták.

Nemzetgazdasági szinten a hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 2018 második negyedévében 19,5 százalékkal 1938,2 milliárd forintra növekedett az előző év azonos időszakához képest. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakban 13,0 százalékkal lett több, értéke elérte az 5102,3 milliárd forintot.

Az agrárgazdaság hitelállományára is hatással volt, hogy az MNB 2016-ban elindította a Növekedéstámogató Programját (NTP), amely a bankok piaci hitelezéshez való visszatérését segítette elő a Növekedési Hitelprogram (NHP) fokozatos kivezetésével és az új Piaci Hitelprogram (PHP) meghirdetésével. A program első szakasza sikeresnek bizonyult, és a Monetáris Tanács döntése alapján 2018-ban a bankok hitelezési kötelezettségvállalását a korábbi 190 milliárd forintról 230 milliárd forintra emelik. A PHP második szakasza 2019. február 28-ig nyújt pozitív ösztönzést a kkv-hitelezés bővítésére. A program célja, hogy elősegítse a piaci alapú hitelezés térnyerését.

A teljes agrárgazdaság hitelállománya 2018. június 30-án meghaladta az 1080 milliárd forintot, amelyből a mezőgazdasági hitelállomány 639,6 milliárd forintot, míg az élelmiszeripari 444,2 milliárd forintot tett ki. A teljes ágazati hitelállomány 50,9 százaléka piaci alapú hitel volt (4. ábra). A mezőgazdaságban a piaci alapú hitelállomány aránya 46,8 százalékot tett ki az aktuális negyedévben, 0,9 százalékponttal növekedett az előző év azonos időszakához képest. Ezzel szemben az élelmiszeriparban ugyanezen állomány aránya 56,7 százalékot tett ki. A mezőgazdasághoz hasonlóan itt is nőtt a részesedés, az előző év első negyedévéhez képest 2,5 százalékponttal.

4. ábra: Az agrárgazdaság hitelállományának összetétele

Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ- és EXIM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

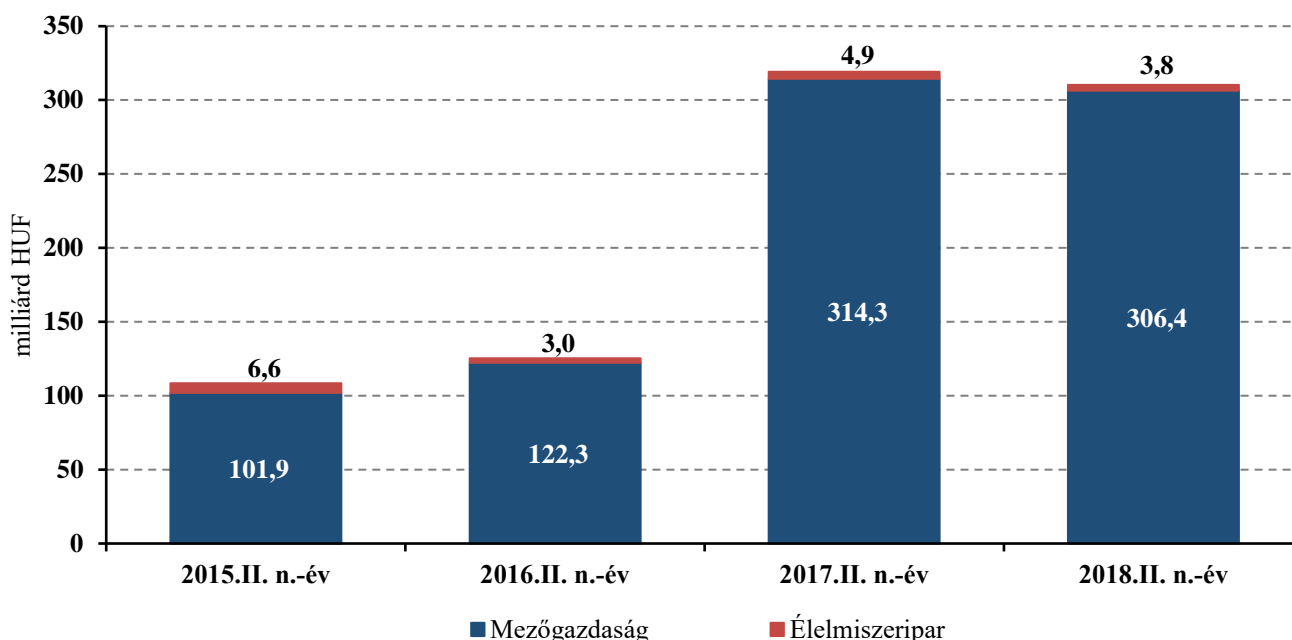
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya az elmúlt évek növekvő tendenciáját megszakította, értéke együttesen az előző év azonos időszakához képest 2,8 százalékkal 310,2 milliárd forintra csökkent 2018 második negyedében. Az egyéni gazdaságok 319,2 milliárd forintos hitelállománya 31,1 százalékos részesedéssel bírt 2017 második negyedében az agrárgazdaság teljes (társas és egyéni hitelállomány) 1024,9 milliárd forintos hitelállományából, 2018 második negyedében ez az arány 28,6 százalékra mérséklődött.

Ez azt jelenti, hogy az összesen 1083,7 milliárd forintból 310,2 milliárd forintot az egyéni, 773,5 milliárd forintot pedig a társas vállalkozások képviseltek. A részesedés csökkenésének oka elsősorban az, hogy az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelei egy év alatt több mint 20,0 százalékkal bővültek.

Az egyéni gazdaságok hitelállományából 98,5 százalékot a mezőgazdasági, 1,5 százalékot az élelmiszeripari szakágazatok képviseltek 2017 második negyedében. Előbbi 2018 második negyedében az egy évvel ezelőtti értékhez képest 7,9 milliárd forinttal 306,4 milliárd forintra csökkent, utóbbi 1,1 milliárd forinttal, 4,9 milliárd forintról 3,8 milliárd forintra mérséklődött (5. ábra).

5. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya adott év június 30-án

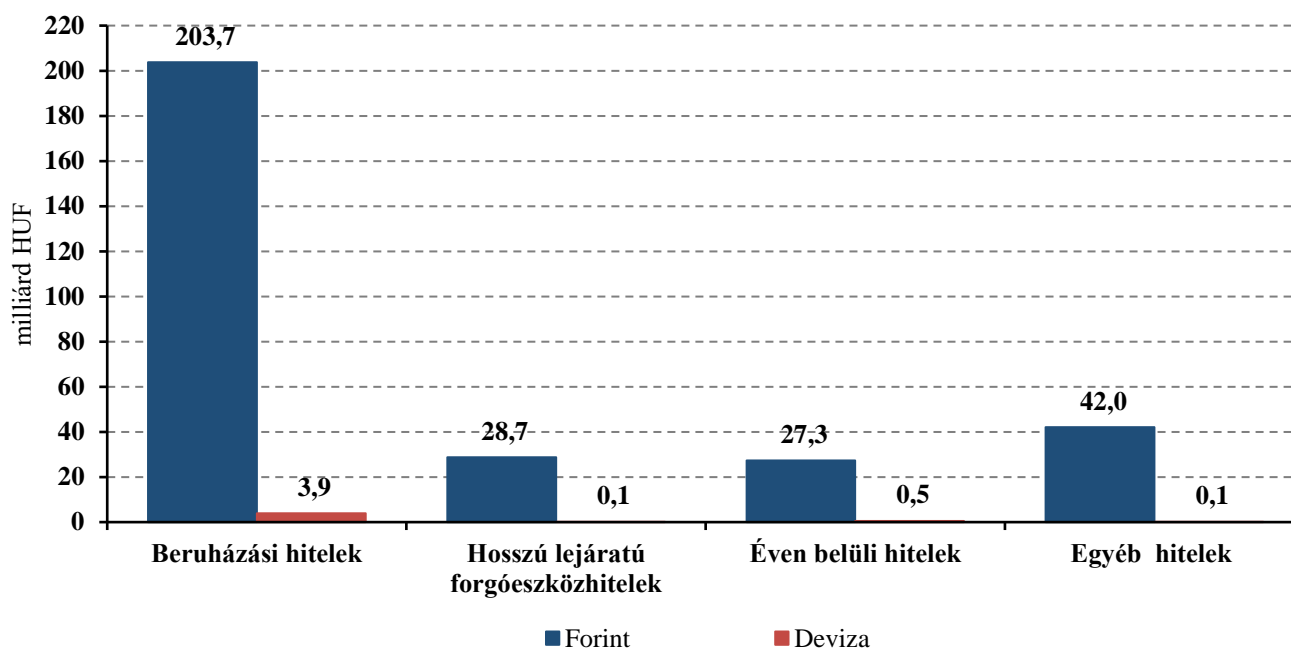
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok beruházási hiteleinek értéke 2018 második negyedének végére 3,5 százalékkal (7,6 milliárd forinttal) csökkent egy év alatt. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya 22,3 százalékkal, az éven belüli hiteleké 7,9 százalékkal múlta alul az egy évvel ezelőtti értéket. Az egyéb hitelek állománya 34,5 százalékkal bővült 2017 második negyedéhez képest.

Az egyéni gazdaságok mezőgazdasági hitelállományából a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke összesen 77,2 százalékot (236,5 milliárd forint) jelentett (6. ábra). A kedvezményes hitelprogramokhoz nem kötődő (piaci) hitelállomány a teljes hitelösszeg 25,4 százalékát (77,9 milliárd forint) tette ki 2018 második negyedének végén.

6. ábra: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a főbb hitelcél szerint 2018. II. negyedév végén

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között kerültek feltüntetésre.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok hitelállománya volt a legmarkánsabb 2018 második negyedévében is, részesedése 70,2 százalékot tett ki. Az ágazat hitelállománya az aktuális negyedév végére 1,8 százalékkal 215,1 milliárd forintra csökkent az előző év azonos időszakához képest. A változást elsősorban a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 5,7 milliárd forintos és a folyószámlahitelek 3,1 milliárd forintos csökkenése idézte elő. A szántóföldi növénytermesztők hitelállományához hasonlóan az állattenyésztési szakágazatban is csökke-

nés volt megfigyelhető az elmúlt egy év alatt, 3,2 milliárd forintra mérséklődött a hitelállomány értéke.

A kertészeti ágazat hitelállománya 1,7 százalékkal emelkedett, az egyéb szakágazatok vállalkozásai által felvett hitelállomány 1,1 milliárd forintra csökkent, állománya 26,2 milliárd forintot tett ki 2018 második negyedévének végén (11. táblázat).

Az egyéni gazdaságok hitelállományának 46,1 százaléka az őstermelőkhöz, 53,9 százaléka pedig az egyéni vállalkozókhöz került 2018 második negyedévének végén.

11. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2018. II. negyedév végén**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Ebből:				Egyéb hitelek
		Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek	
Szántóföldi növénytermesztés	215,1	154,1	18,7	13,1	3,7	25,5
Állattenyésztés	40,8	24,3	5,3	4,0	1,0	6,2
ebből						
<i>baromfi</i>	<i>6,7</i>	<i>0,8</i>	<i>1,5</i>	<i>0,2</i>	<i>1,0</i>	<i>3,2</i>
<i>sertés</i>	<i>8,1</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>	<i>0,2</i>	<i>1,0</i>	<i>5,5</i>
<i>szarvasmarha</i>	<i>15,4</i>	<i>3,1</i>	<i>1,2</i>	<i>0,4</i>	<i>2,4</i>	<i>8,4</i>
Kertészet	24,3	2,1	1,9	1,0	4,1	15,2
Egyéb	26,2	2,7	2,6	0,6	6,2	14,0
Összesen	306,4	207,6	28,8	21,6	6,3	42,1

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdaságban újonnan folyósított hitelek értéke a 2017. második negyedévi 30,9 milliárd forintról 21,8 milliárd forintra csökkent, amely mérséklődés a Földvásárlási Hitelprogram kifizetéséhez köthető. A szántóföldi növénytermesztők vették fel a legtöbb új hitelt 14,1 milliárd forint értékben, ami az ágazat állományának 64,9 százalékát jelentette. A szántóföldi növénytermesztők által felvett új hitelek 30,7 százaléka

beruházási hitel volt, 40,3 százaléka pedig egyéb hitel. Az állattenyésztéssel foglalkozók 3,2 milliárd forint új hitelt vettek fel, amelynek 26,6 százaléka beruházási hitel volt. A mezőgazdaságba kihelyezett új hitelállomány 10,7 százaléka a kertészeti ágazat gazdálkodóihoz, míg 9,5 százaléka az egyéb szakágazatba tartozókhoz került (12. táblázat).

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2018. II. negyedévében, kiemelt hitelcélok szerint**

milliárd HUF

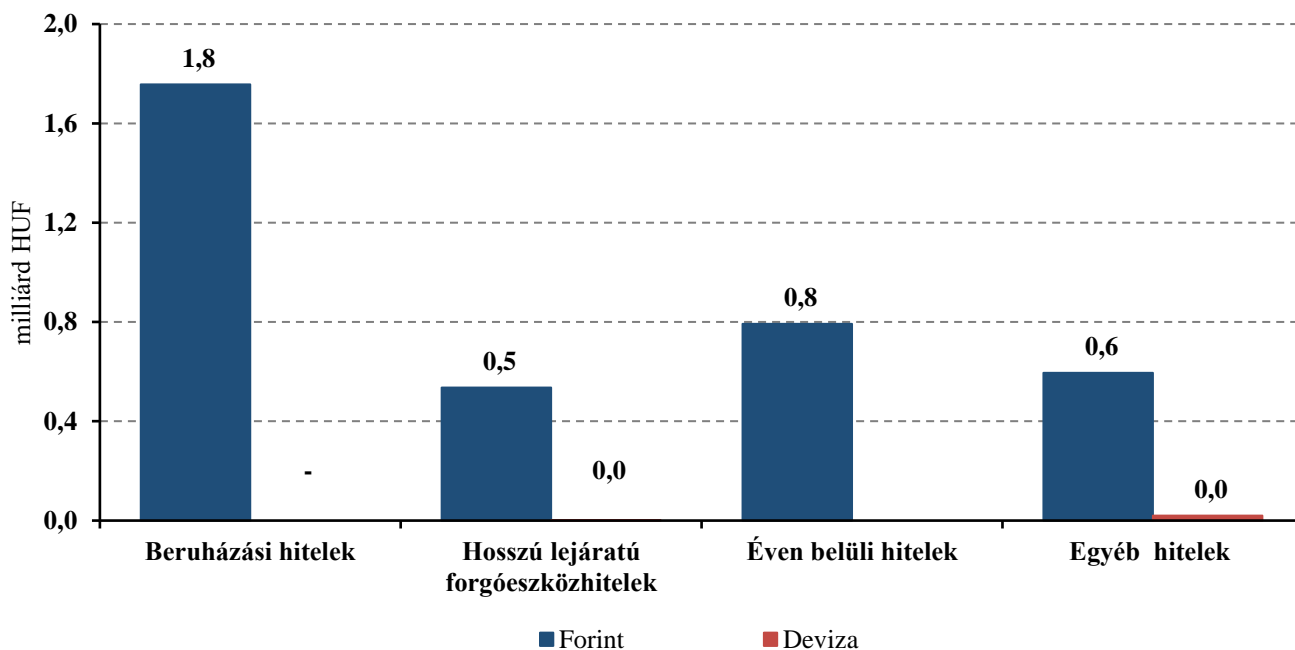
Szakágazat	Forinthitelek				Devizahitelek összesen	Egyéb forinthitelek	Összesen
	beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámla-hitelek	éven belüli hitelek			
Szántóföldi növénytermesztés	4,3	1,3	2,2	0,6	–	5,7	14,1
Állattenyésztés	0,9	0,3	0,7	0,1	–	1,2	3,2
ebből							
<i>baromfi</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,1</i>	–	<i>0,1</i>	<i>0,6</i>
<i>sertés</i>	<i>0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	–	<i>0,2</i>	<i>0,7</i>
<i>szarvasmarha</i>	<i>0,3</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,0</i>	–	<i>0,6</i>	<i>1,2</i>
Kertészet	0,5	0,1	0,6	0,1	–	1,0	2,3
Egyéb	0,4	0,3	0,5	0,2	–	0,8	2,1
Összesen	6,1	2,0	3,9	1,1	–	8,7	21,8

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak hitelállománya a beruházási hitelek jelentős mértékű emelkedésének köszönhetően az előző év azonos időszakához képest 22,1 százalékkal 3,8 milliárd forintra csökkent 2018 második negyedévének végére, melyből a piaci hi-

telállomány 1,6 milliárd forintot képviselt. Az ágazatban az összes hitel 46,4 százalékát a beruházási hitelek, míg 23,2 százalékát az éven belüli hitelek jelentették (7. ábra). Az élelmiszeripari ágazat egyéni gazdaságainál a devizaalapú állomány 160 millió forinttal csökkent az aktuális negyedév végére.

7. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2018. II. negyedév végén**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

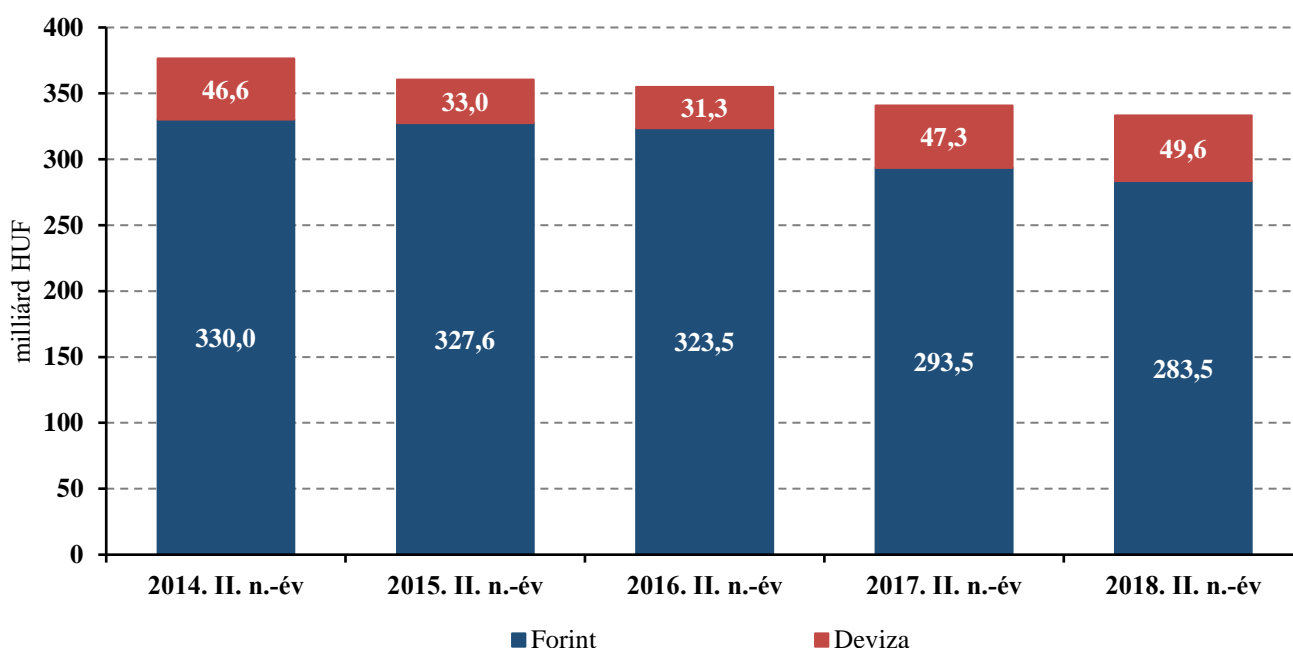
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 2018. június 30-ára 2,2 százalékkal csökkent, az élelmiszeripari társas vállalkozásoké pedig 20,7 százalékkal nőtt 2017 második negyedévének végéhez képest.

A nemzetgazdasági hitelállományból (7040,5 milliárd forint) a mezőgazdasági társas vállalkozások 333,2 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozások 440,4 milliárd forintot tudhattak magukénak. A mezőgazdasági vállalkozások részesedése tovább folytatta csökkenését 2018 második negyedévében is, értéke 4,7 százalékra mérséklődött, míg az élelmiszeripar aránya a teljes nemzetgazdasági hitelállományból

6,3 százalékra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy a két ágazat együttesen a teljes hitelállomány 11,0 százalékát (773,5 milliárd forint) tette ki, amely az egy évvel ezelőtti értéket 67,8 milliárd forinttal haladta meg.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a forintalapúak részaránya tovább csökkent és 85,1 százalékos részesedéssel bírt a devizahitelekkel szemben 2018. második negyedévének végén (8. ábra). A forinthitelek értéke 3,4 százalékkal 283,5 milliárd forintra csökkent, amit a devizahitelek növekedése csak részben tudott ellensúlyozni. A devizahitelek összege 5,0 százalékkal 49,6 milliárd forintra nőtt, így az állomány értéke a 2014 előtti 50 milliárd forint feletti értékhez közelít.

8. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása adott év június 30-án**

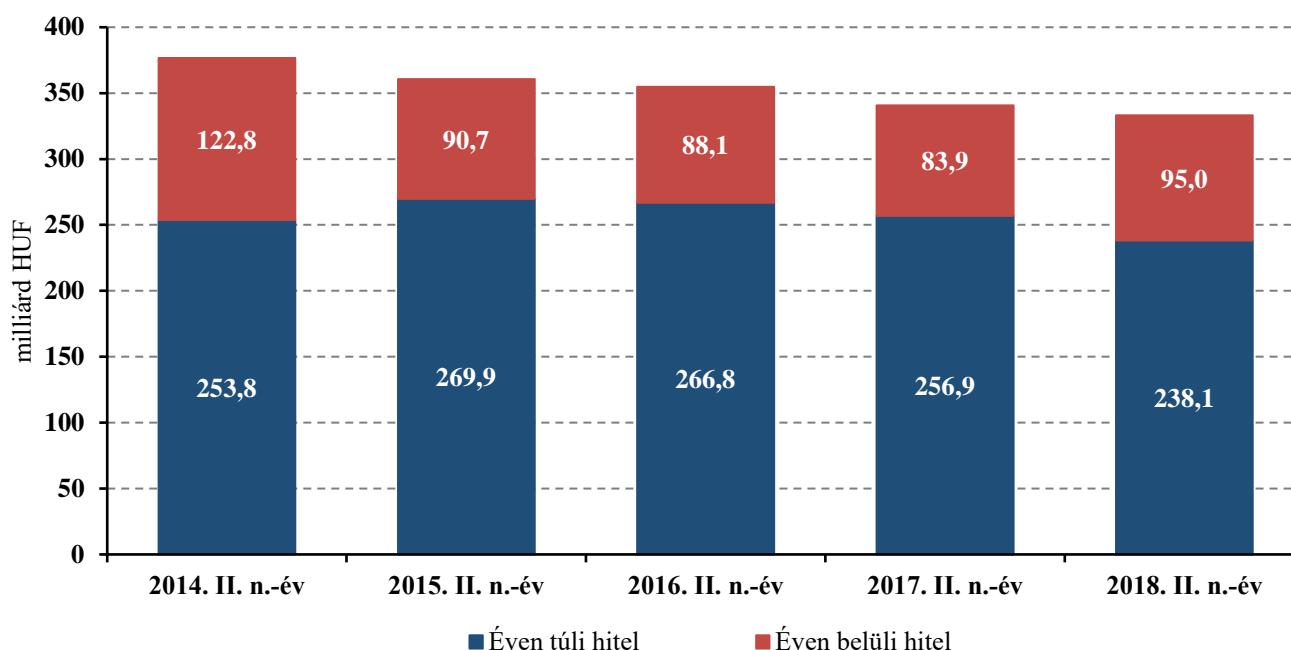

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál az éven túli hitelek állománya tovább folytatta csökkenését az aktuális negyedévben is, így az állomány értéke 238,1 milliárd forintot tett ki, ami 71,5 százalékos részesedést jelentett. Az éven belüli hitelek állománya

13,3 százalékkal 95,0 milliárd forintra nőtt egy év alatt, ami 2015 óta a legmagasabb érték. Ennek hatására részesedése 28,5 százalékra emelkedett, ami 3,9 százalékponttal haladta meg az egy évvel ezelőtti értéket (9. ábra).

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratil idő szerint adott év június 30-án

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról az Agrárminisztérium is végez adatgyűjtést 2016 I. negyedéve óta, amelynek keretében az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzintézetek hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre. Az Agrárminisztérium (AM) adatgyűjtése kismértékben eltér az MNB társas vállalkozások hitelállományát bemutató adatbázisától. Az eltérés egyik oka, hogy az AM statisztikája könyv szerinti értéken alapul, míg az MNB bruttó fennálló tőkeösszeghez tartozó záróállományokat használ, ami az ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege. A különbség másik oka, hogy a külföldi pénzintézetek magyarországi fióktelepei esetében az AM csak a 100 milliárd forintot meghaladó mérlegfőösszeggel rendelkező fióktelepektől, míg az MNB a 100 milliárd alatti mérlegfőösszeggel rendelkezőktől is gyűjt adatot.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 2018 második negyedévének végén 4,1 százalékkal 295,5 milliárd forintra csökkent 2017 második negyedévéhez képest. A teljes hitelállomány 41,0 százaléka a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó társas vállalkozásokhoz került, ami 0,9 százalékponttal maradt el

az előző évi részesedéstől. Szintén jelentős mértékű volt az állattenyésztési szakágazat részesedése 40,6 százalékkal. A szántóföldi növénytermesztéssel szemben az állattenyésztési ágazat hitelállománya egy év alatt 5,5 százalékkal emelkedett, amelyet szinte teljes mértékben a sertéságazat hitelállományának 9,3 milliárd forintos növekedése eredményezett. A kertészeti ágazat hitelállománya az aktuális negyedévben 9,7 milliárd forint volt, amely az egy évvel ezelőtti értéktől 38,3 százalékkal maradt el.

A társas vállalkozásokhoz kihelyezett hitelállomány 85,2 százaléka forintalapú, míg 14,8 százaléka devizaalapú volt (13. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelek összege a mezőgazdasági társas vállalkozásoknál 8,1 százalékkal 37,4 milliárd forintra csökkent a 2017. második negyedév végén folyósított 40,6 milliárd forinthez képest. A hitelek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztőkhöz (46,8 százalék) és az állattenyésztőkhöz (31,3 százalék) került. A teljes mezőgazdasági hitelösszegeből a piaci hitelek értéke 72,3 százalékot, azaz 27,0 milliárd forintot tett ki.

13. táblázat: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2018. II. negyedév végén

milliárd HUF

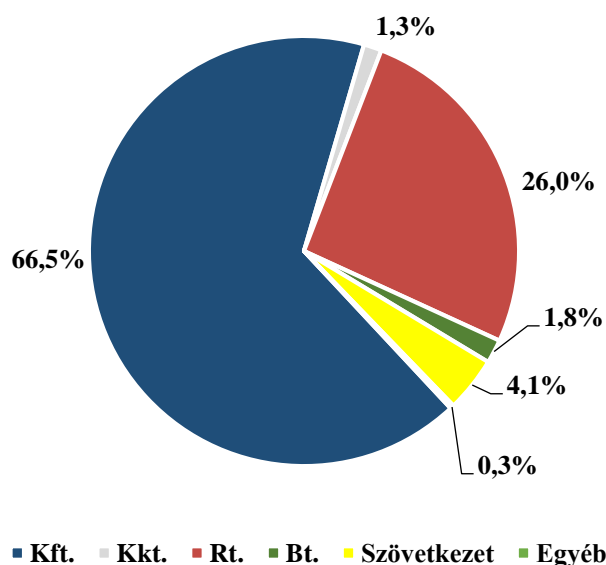
Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	121,2	49,1	27,2	14,5	14,9
Állattenyésztés	119,9	40,9	37,1	10,9	18,0
ebből					
<i>baromfi</i>	34,5	15,4	10,1	2,9	3,8
<i>sertés</i>	39,8	12,0	9,9	4,0	7,9
<i>szarvasmarha</i>	41,3	12,1	15,9	3,6	5,7
Kertészet	9,7	2,8	1,9	0,9	1,5
Egyéb	44,7	16,2	9,4	5,2	10,1
Összesen	295,5	108,9	75,6	31,4	44,6

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve megállapítható, hogy a hitelek túlnyomó többsége (92,4 százalék) kft.-khez és rt.-khez került 2018 második negyedévének végén, míg a szövetkezetek részesedése 4,1

százalékot, a bt.-k és a kkt.-k által felvett hitelek összességében 3,1 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (10. ábra).

10. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2018. II. negyedév végén

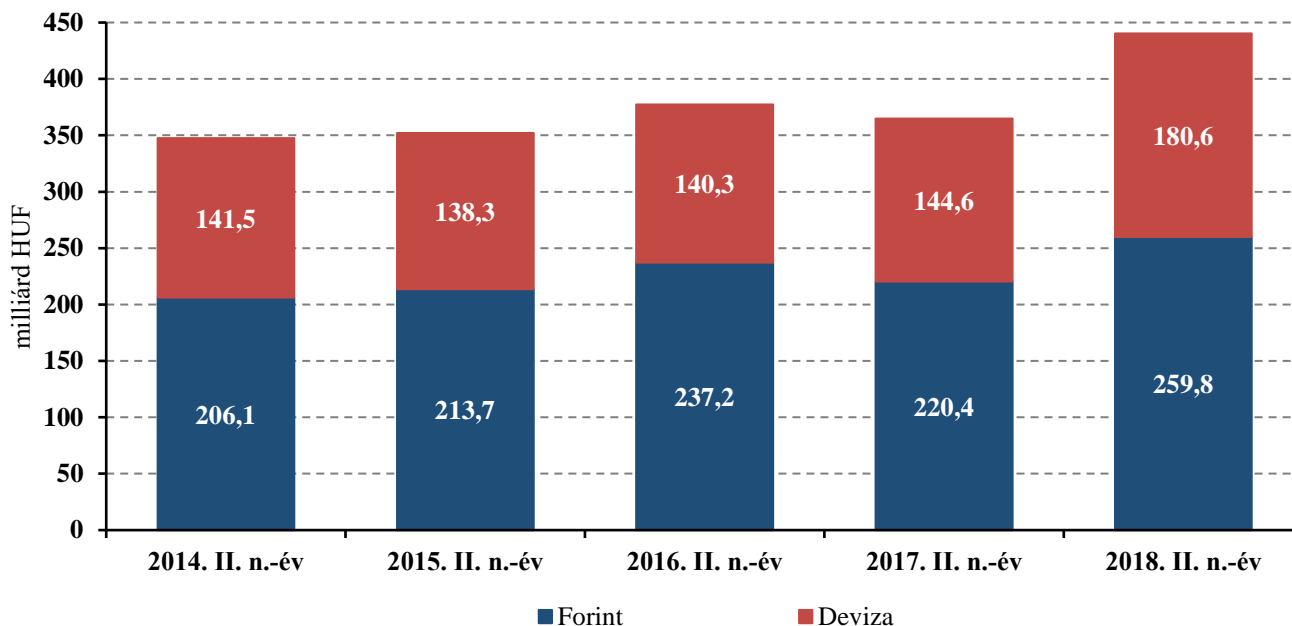

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának nagysága 2018 második negyedévének végére 107,2 milliárd forinttal meghaladta a mezőgazdasági társas vállalkozásokét, ami az elmúlt öt év legnagyobb különbsége. A hitelállomány 440,4 milliárd forint volt a második negyedév végén, azaz 20,7 százalékkal nőtt az

előző év ugyanezen időszakához viszonyítva. A forint-alapú hitelek 17,9 százalékkal 259,8 milliárd forintra emelkedtek, a devizahitelek értéke pedig 24,9 százalékkal 180,6 milliárd forintra bővült a vizsgált időszakban (11. ábra), így a devizahitelek aránya újra meghaladta a 40 százalékot.

11. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya forrás szerint adott év június 30-án

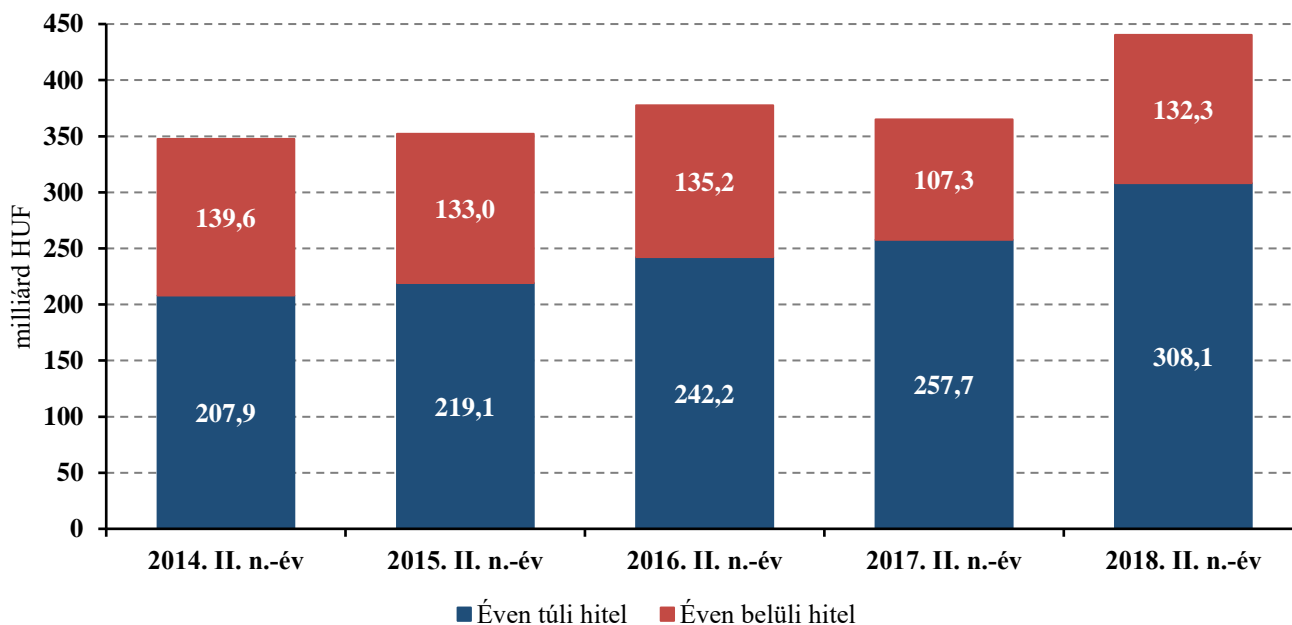

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál az éven túli hitelek állománya tovább folytatta dinamikus bővülését és az aktuális negyedév végére az állomány értéke 308,1 milliárd forintra nőtt, ami az elmúlt tíz év legma-

gasabb állományi értékét jelentette. Az éven belüli hitelek állománya újra nőtt az aktuális negyedévben, így a 2014–2016 második negyedéveire jellemző 130 milliárd forint feletti értéket mutatta 2018 második negyedévében is (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint adott év június 30-án

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az Agrárminisztérium adatai alapján az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is az éven túli hitelek túlsúlya jellemző, 56,4 százalékot képviseltek a 458,3 milliárd forintos élelmiszeripari hitelállományból 2018 második negyedévének végén. A beruházási hitelek értéke az előző év végéhez képest 18,8 százalékkal, 141,3 milliárd forintról 167,9 milliárd fo-

rintra, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke pedig 20,3 százalékkal, 75,4 milliárd forintról 90,7 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedév végére. Az éven belüli hitelek állománya is nőtt, egy év alatt 13,3 százalékkal. A piaci hitelek 252,3 milliárd forintot tettek ki, ami a teljes hitelállomány 55,1 százalékát adta (14. táblázat).

14. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2018. II. negyedév végén**

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámlahitelek	egyéb éven belüli hitelek
Összesen	458,3	167,9	90,7	54,3	69,6
Ebből:					
Húsfeldolgozás, tartósítás	64,4	39,9	7,4	6,7	6,1
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás	56,7	10,8	12,1	1,6	14,5
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	36,6	15,5	11,1	3,1	4,2
Malomipari termék gyártása	24,1	2,8	5,1	6,4	7,1
Tejtermék gyártása	20,1	7,9	2,3	6,3	3,0
Kenyér, friss pékáru gyártása	16,2	4,6	2,0	2,8	5,3
Haszonállat-eledel gyártása	15,0	1,6	2,0	0,4	3,9
Tésztafélék gyártása	13,6	5,2	1,1	1,0	1,7
Olaj gyártása	12,2	0,2	0,0	8,8	1,9
Hobbiállat-eledel gyártása	8,5	3,5	–	0,1	1,4
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	8,0	6,3	0,3	0,6	0,6
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	4,0	1,9	0,2	0,2	0,1
Tartósított lisztes áru gyártása	2,9	1,4	0,5	0,2	0,2

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A teljes hitelállomány legnagyobb hányadát továbbra is a húsfeldolgozás, tartósítás és az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó szakágazat vállalkozásai vették igénybe (14,1, illetve 12,4 százalék) 2018 második negyedévében. A húsfeldolgozás, tartósítás (+13,8 milliárd forint), a

hús-, baromfihús-készítmény gyártása (+11,1 milliárd forint), a tejtermék gyártása (+6,9 milliárd forint) és a baromfihús-feldolgozás, tartósítás (+6,5 milliárd forint) szakágazat tudta növelni jelentősebb mértékben a hitelállományát az előző év azonos időszakához képest (14. táblázat).

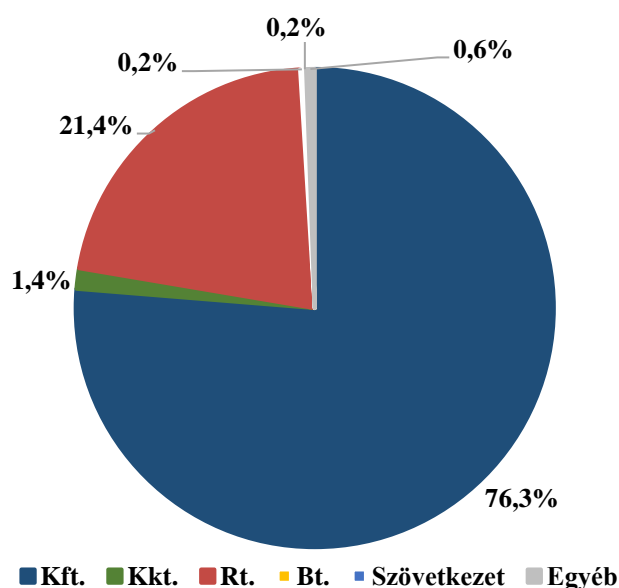

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-k és rt.-k hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük együttesen 97,6 százalék volt 2018 második negyedévének végén. Legkisebb hitelállománnyal a szövetkezetek és bt.-k rendelkeztek, hitelfeltevő képességüket a kedvezményes élelmiszeripari hitelprogramok erősíthetik a jövőben (13. ábra).

Az újonnan folyósított hitelek összege az aktuális negyedév végére az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál 8,3 százalékkal 64,2 milliárd forintra emelkedett

a 2017 második negyedévének végén folyósított 59,3 milliárd forinthez képest. A hitelek legnagyobb része egy évvel ezelőtt a húsfeldolgozás, tartósítás szakágazat vállalkozásaihoz került (20,1 százalék), az aktuális negyedévben pedig az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó szakágazat vállalkozásaihoz (20,2 százalék). A teljes élelmiszeripari hitelösszegeből a piaci hitelek értéke 66,9 százalékot, azaz 43,0 milliárd forintot tett ki.

13. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint 2018. II. negyedév végén**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű mezőgazdasági ágazatoknak (elsősorban az állattenyésztési és egyes kertészeti ágazatoknak) olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, továbbá hosszú távú forgótőkét nyújtsanak a tőkehiányos ágazatnak. Az Agrárminisztérium (AM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészített. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által létrehozott Növekedési Hitelprogram, Növekedési Hitelprogram+, valamint Növekedéstámogató Program;
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a fel-tételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB

Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.¹ az AM-mel történő együttműködésben 2015-ben három hitelprogramot – MFB Agrár 2020, MFB TÉSZ 2020 és MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül 2016-ban és 2017-ben is részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások. A forgóeszköz-hitelprogramok keretében összesen 29 milliárd forint hitelösszeg áll a vállalkozások rendelkezésére. A hitelprogramok a piacon elérhető egyik legalacsonyabb kamatú, államilag támogatott agrárforgóeszközhitel-konstrukciónak minősülnek.²

Az MFB 2018-ban meghirdette az MFB Nemzeti Gépffinanszírozási Program Mezőgazdasági Vevőfinanszírozási Hitelprogramot és az MFB Nemzeti Gépffinanszírozási Program Mezőgazdasági Vevőfinanszírozási Zárt Végű Pénzügyi Lízing Programot, melyek együttes kerete 50 milliárd forint, valamint az MFB Nemzeti Gépffinanszírozási Program Mezőgazdasági Gépgyártó- és Forgalmazó Finanszírozási Hitelprogramot 30 milliárd forintos kerettel a mezőgazdasági gépek gyártásával, forgalmazásával foglalkozó cégek, illetve a kis- és középvállalkozások számára.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek fennálló állománya 2018. június 30-án 108,2 milliárd forintot tett ki, ami 16,5 százalékkal volt alacsonyabb az egy évvel ez előtti értéknél. Ebből a mezőgazdaság 93,5, az élelmiszeripar 6,5 százalékos részesedéssel bírt.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes mezőgazdasági hitelállományból jelentős hányadot, 74,6 százalékot szereztek. Az állattenyésztéssel foglalkozók 12,1 százalékot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 7,4 százalékot vettek igénybe, míg az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése 5,9 százalék volt 2018 második negyedévének végén (15. táblázat).

¹ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlevél korábbi számaiban található.

² A programok részletesebb bemutatását a Pénzügyi Hírlevél korábbi számai tartalmazzák.

15. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban, 2018. június 30.**

					milliárd HUF
Megnevezés	Szántóföldi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	0,0	0,0	0,0	–	0,0
Társas vállalkozások	75,4	7,5	12,3	5,9	101,0
ebből					
<i>Mikrovállalkozás</i>	70,6	7,4	11,3	5,4	94,7
<i>Kisvállalkozás</i>	1,3	0,0	0,5	0,3	2,2
<i>Középvállalkozás</i>	1,9	–	0,5	0,2	2,7
<i>Nagyvállalkozás</i>	1,6	–	–	–	1,6
Nem besorolható*	0,0	–	–	0,1	0,1
Összesen	75,4	7,5	12,3	6,0	101,2

Megjegyzés: A csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló MFB-hiteleinek értéke 7,1 milliárd forint volt 2018 második negyedévének végén, amely 19,5 százalékkal maradt el az egy évvel ezelőtti értéktől. A hitelállományon belül a legnagyobb arányban a nagy- és kisvállalkozások hitelállománya csökkent. A nagyvállalkozások részesedése

a teljes állomány 36,6 százalékát tette ki. A középvállalkozások részesedése 20,1, a kisvállalkozásoké 34,6, a mikrovállalkozásoké pedig 8,6 százalék volt. A mezőgazdasági ágazat kedvezményes fennálló hitelállománya 14,3-szorosa volt az élelmiszeripar hasonló hitelállományának (16. táblázat).

16. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban, 2018. június 30.**

		milliárd HUF
Megnevezés	Hitelek értéke	
Egyéni gazdaságok	–	
Társas vállalkozások	7,1	
ebből		
<i>Mikrovállalkozás</i>	0,6	
<i>Kisvállalkozás</i>	2,4	
<i>Középvállalkozás</i>	1,4	
<i>Nagyvállalkozás</i>	2,6	
Nem besorolható*	0,0	
Összesen	7,1	

Megjegyzés: A csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait a 20. és 21. táblázat tartalmazza, amelyek közül kiemelésre érde-

mel a Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram és az Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II. keretében nyújtott 28,6 milliárd forintos jóváhagyott hitelállomány.

Kedvezményes EXIM-konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az export-tevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig. Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az export-utófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez. A rövid lejáratú hitelek 6–24 hónap, a közép-/hosszú lejáratú hitelek 2–5 év futamidejűek.

Feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)³ előállító exportáló vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) export-előfinanszírozó hitelek beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) vevőhitel a külföldi vevő meghitelezésére;
- versenyképesség-növelő belföldi forgóeszköz- és beruházási hitel, melynek nem feltétele az export;

- rövid, illetve közép-/hosszú lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékessége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Nem feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)⁴ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- rövid lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékessége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Az Eximbank által agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke 2018 második negyedévének végén az előző év azonos időszakához képest 16,2 százalékkal 144,3 milliárd forintra nőtt. Ezen belül az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya 2017 második negyedévéhez képest 16,4 százalékkal 136,3 milliárd forintra bővült, így az ágazat részesedése 94,4 százalékra emelkedett. A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának értéke 8,0 milliárd forint volt 2018 második negyedévében, amely 5,6 százalékos részesedést jelentett az ágazatnak.

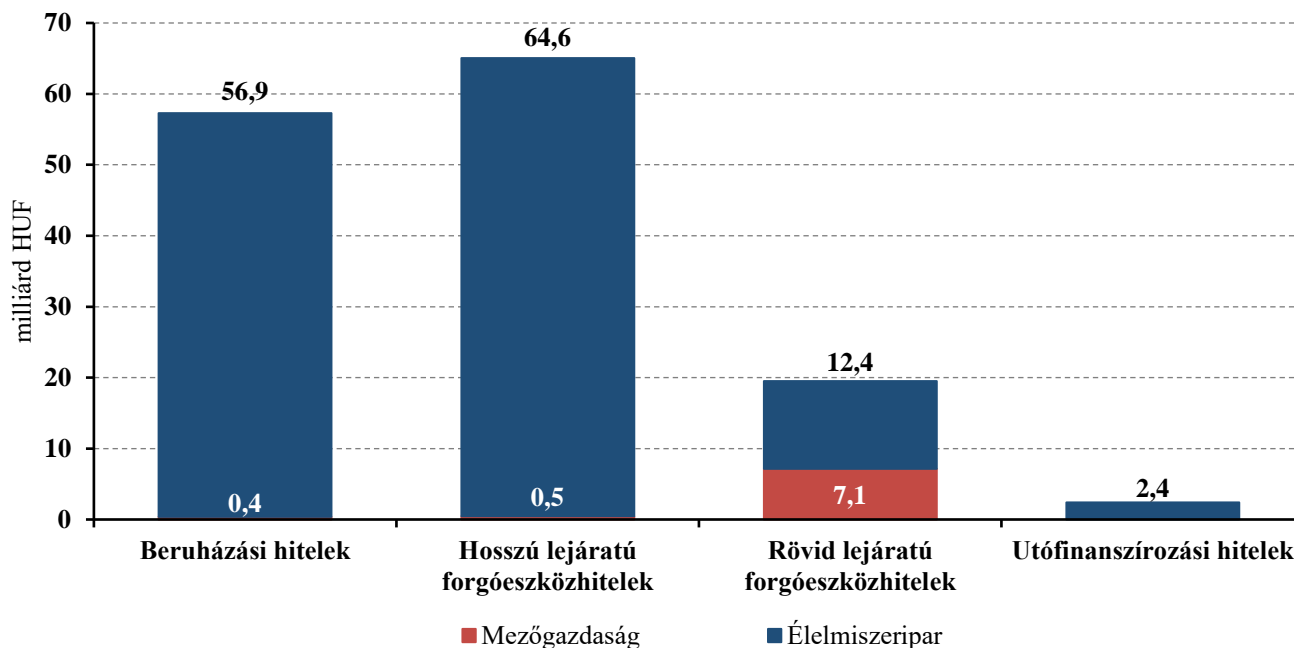
A fennálló hitelállomány többsége (98,4 százalékban) továbbra is export-előfinanszírozási hitel volt. Az utófinanszírozási hitelek aránya ennek megfelelően csupán 1,6 százalékot tett ki az aktuális negyedévben. Az előfinanszírozású hiteleknél a forgóeszközhitel domináltak (61,3 százalék), a beruházási hitelek részesedése 41,6 százalék volt (14. ábra).

³ A mezőgazdasági termék(ek) feldolgozása (mezőgazdasági terméken végrehajtott bármely olyan művelet, amely esetében a keletkező termék szintén mezőgazdasági terméknek minősül, kivéve a mezőgazdasági üzemben végzett, az állati vagy növényi termékek első értékesítésre való előkészítéséhez

szükséges tevékenységeket) – azaz a kezdeti feldolgozási szint alá nem tartozó tevékenység (TEÁOR 10–11) – során előállított termék(ek).

⁴ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) I. számú mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek a kezdeti feldolgozási szintig.

14. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2018. június 30-án

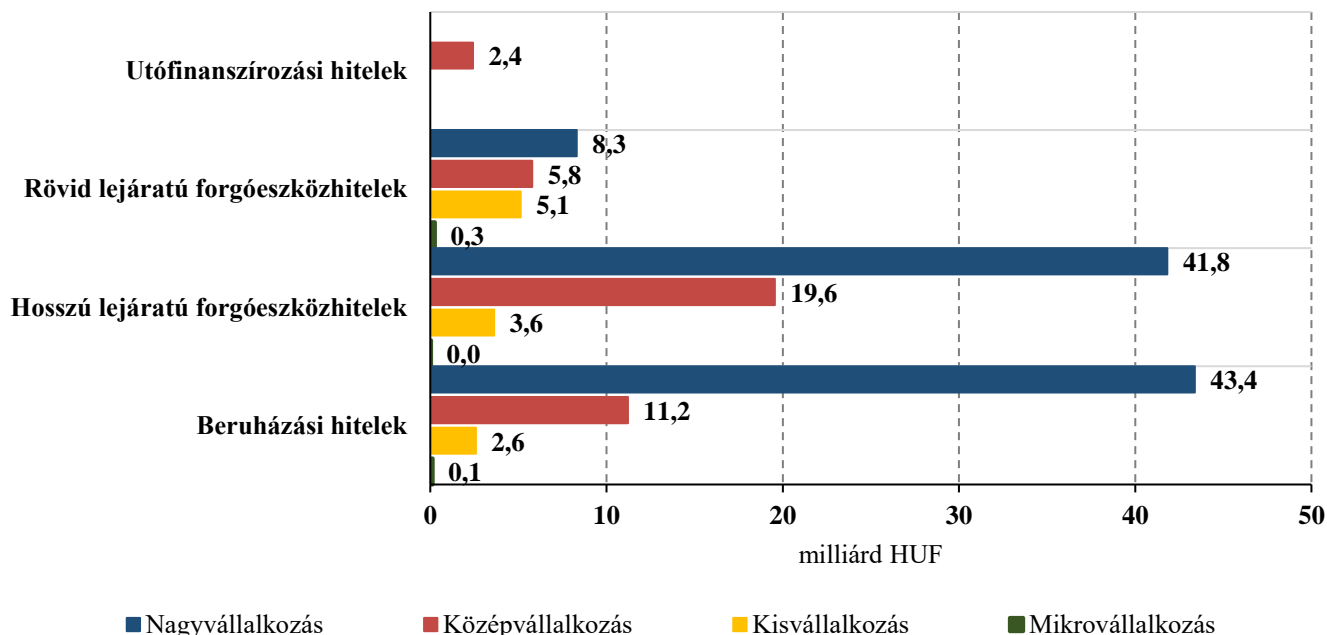

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az EXIM exportösztönző hiteleit elsősorban a nagy- és középvállalkozások vették igénybe összesen 132,5 milliárd forint értékben, ami 14,3 százalékkal haladta meg 2017 második negyedévének értékét (15. ábra). A nagyvállalkozások exportösztönző hitelein belül 2018 második negyed-

évében a beruházási hitelek domináltak, arányuk 46,4 százalékra bővült az egy évvel ezelőtti 34,6 százalékkal szemben. A középvállalkozásoknál a hosszú lejáratú forgóeszközhitel részesedése volt kiemelkedő (50,2 százalék). A kis- és a mikrovállalkozások elsősorban rövid lejáratú forgóeszközhitelt vettek fel.

15. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2018. június 30-án

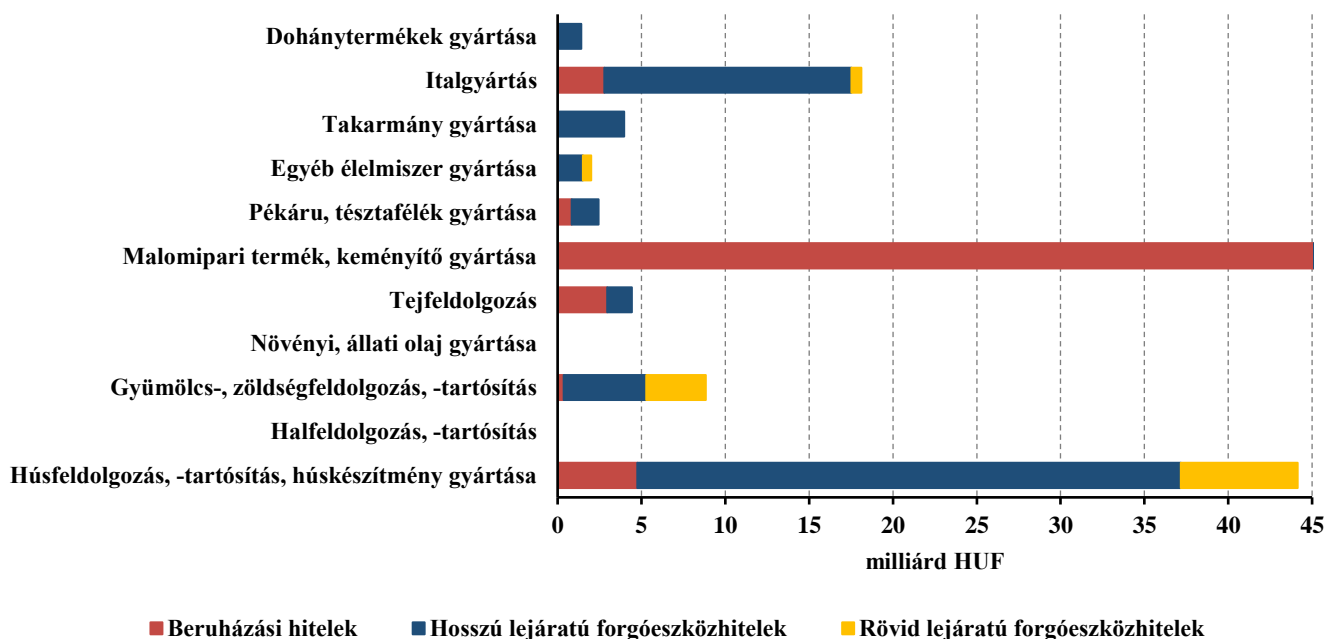

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az exportösztönző hitelek tekintetében a húsfeldolgozással foglalkozó alágazat, a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, az italgyártás, a tejfeldolgozás és a malomipari termék, keményítő gyártása érdemel kiemelt, amely szegmensek az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek 92,7 százalékát tudhatták magukénak, ami

3,1 százalékponttal haladta meg az egy évvel ezelőtti arányt. A többi al- és szakágazat részesedése együttesen mintegy 9,8 milliárd forintot jelentett. A malomipari termék, keményítő gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből 36,2 százalékot képviselt (16. ábra).

16. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2018. június 30-án

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

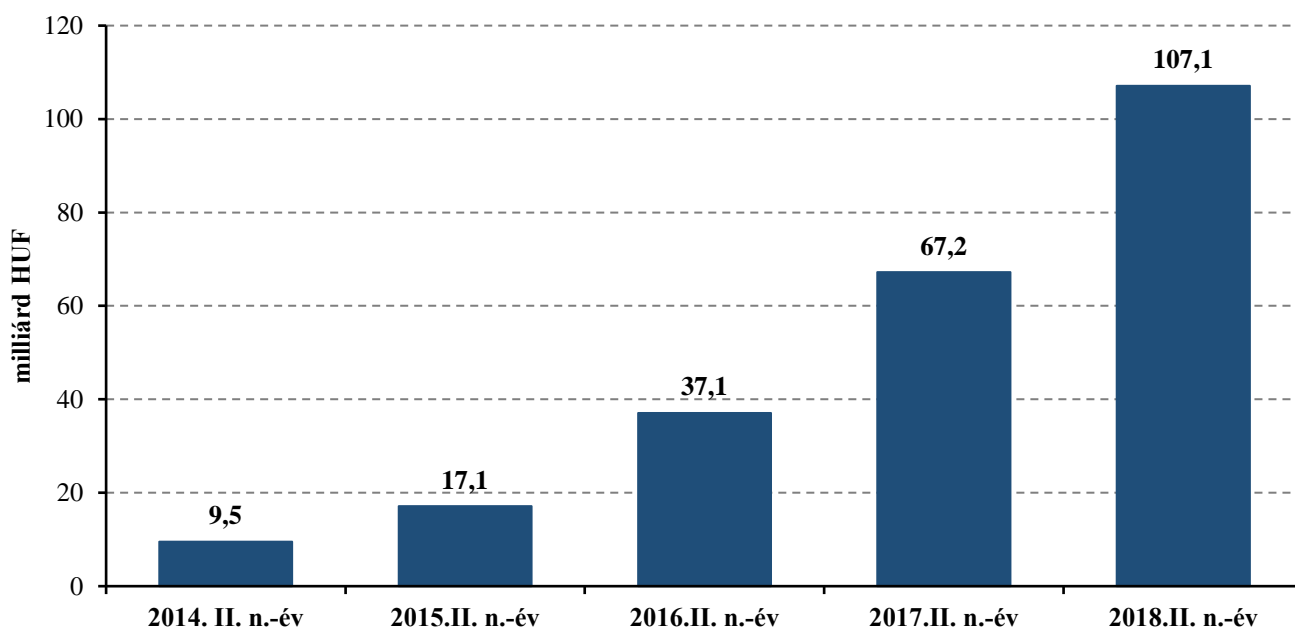
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (östermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A program az alapkondíciók mellett a fagykárosult, jégkárosult és az úgynevezett átmeneti támogatásra jogosult vállalkozások számára teljes körű kamat-, kezességdíj- és egyéb költségmentesítést biztosít. Az Agrárminisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és

80 százalékos garancia díj-támogatást nyújt. A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei folyamatosan javultak, 2017 augusztusának végén 100 millió forintra emelkedett a hitelkeret felső határa, és a korábbi 50 millió forintig járó kezességi díjtámogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari vállalkozásoknak az ASZK Folyószámlahitel keretein belül benyújtott hiteligénye 2018 második negyedévének végéig 40,0 százalékkal 13 720 darabra nőtt az előző év azonos időszakához képest. A hitelintézetek összesen 107,1 milliárd forint értékben kötöttek szerződést az agrárvállalkozásokkal, amely 59,2 százalékkal haladta meg a 2017. második negyedévi állomány értékét. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája továbbra sem veszített lendületéből (17. ábra).

17. ábra: A ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitelhez kapcsolódó hitelkeretösszeg kumulált nagyságának alakulása, adott év június 30-án

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A leszerződött folyószámlahitel-keret 89,2 százalékát, 95,6 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásai igényelték, ami 33,2 milliárd forinttal haladta meg az előző évi összeget.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdálkodók és társas vállalkozások körében nyújtott hitel közel felét (46,6 százalék) a családi gazdaságok, 21,2 százalékát az egyéni vállalkozók, 17,6 százalékát

pedig a mikrovállalkozások kapták 2018 második negyedévében.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások hitelállománya 49,5 milliárd forint volt, amely az előző év azonos időszakának értékét 42,2 százalékkal haladta meg. Viszonylag markánsabb növekedést tudtak felmutatni az egyéb ágazatba tartozó vállal-

kozások, melyeknél a hitelállomány értéke 97,7 százalékkal 22,8 milliárd forintra bővült egy év alatt. Az állattenyésztéssel foglalkozóknál is nőtt a hitelállomány értéke 42,1 százalékkal, azaz 4,7 milliárd forinttal. A kertészeti szakágazat hitelkerete változott a legkisebb mértékben, az előző év első negyedévéhez képest csupán 2,5 milliárd forinttal emelkedett a hitelkeret összege.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásainak folyó-

számlahitel-állománya 2017 második negyedévéhez képest 134,9 százalékkal nőtt, így a hitelkeret értéke meghaladta a 10,0 milliárd forintot. Az ágazatban a társas vállalkozások 9,7 milliárd forintos állománnyal rendelkeztek, azon belül a szerződött hitelösszeg 61,2 százaléka a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára biztosított hitelkeret egy év alatt 0,7 milliárd forinttal 1,8 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedév végére (17. táblázat).

17. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret összegének kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, 2018. június 30.**

milliárd HUF

Ágazat	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság	4,6	20,2	44,5	69,3	16,8	8,1	1,3	26,2
ebből								
Állattenyésztés	1,0	4,5	4,9	10,4	3,1	1,6	0,7	5,4
Egyéb	0,4	5,4	6,8	12,6	5,9	3,8	0,5	10,2
Kertészet	0,8	1,9	3,3	6,0	1,0	0,4	–	1,4
Szántóföldi növénytermesztés	2,5	8,4	29,5	40,3	6,8	2,3	0,1	9,2
Élelmiszeripar	0,1	1,4	0,3	1,8	5,9	3,5	0,3	9,7
Összesen	4,7	21,7	44,8	71,2	22,7	11,6	1,6	35,9

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

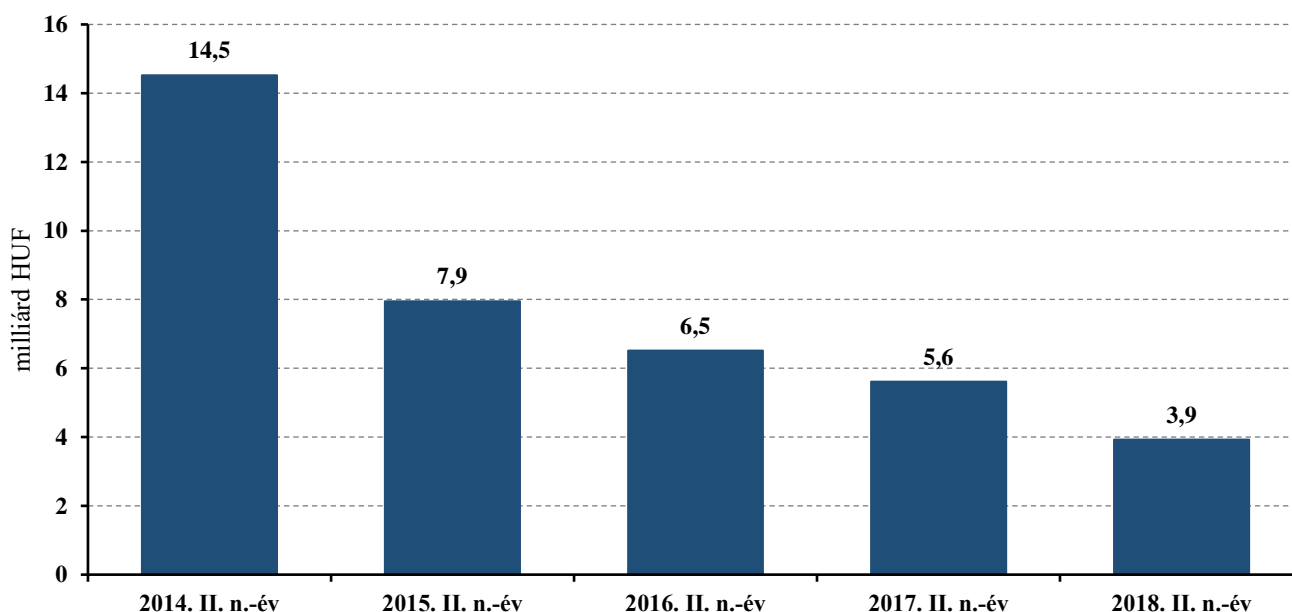

Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás mellett indított (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban (továbbiakban: OSAP) gyűjtenek adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás

mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő állománya 3,9 milliárd forint volt 2018 második negyedévének végén (nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást) (18. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. (III. 3.); illetve 17/2007. (III. 23.) FVM rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleivel (317/2001. (XII. 29.) Kormányrendelet) mutatkoznak.

18. ábra: Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állománya adott év március 31-én

Megjegyzés: Az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat-

és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján kibocsátott hitelállomány 2018 második negyedévének végén 1468 millió forint volt.

Növekedési Hitelprogram

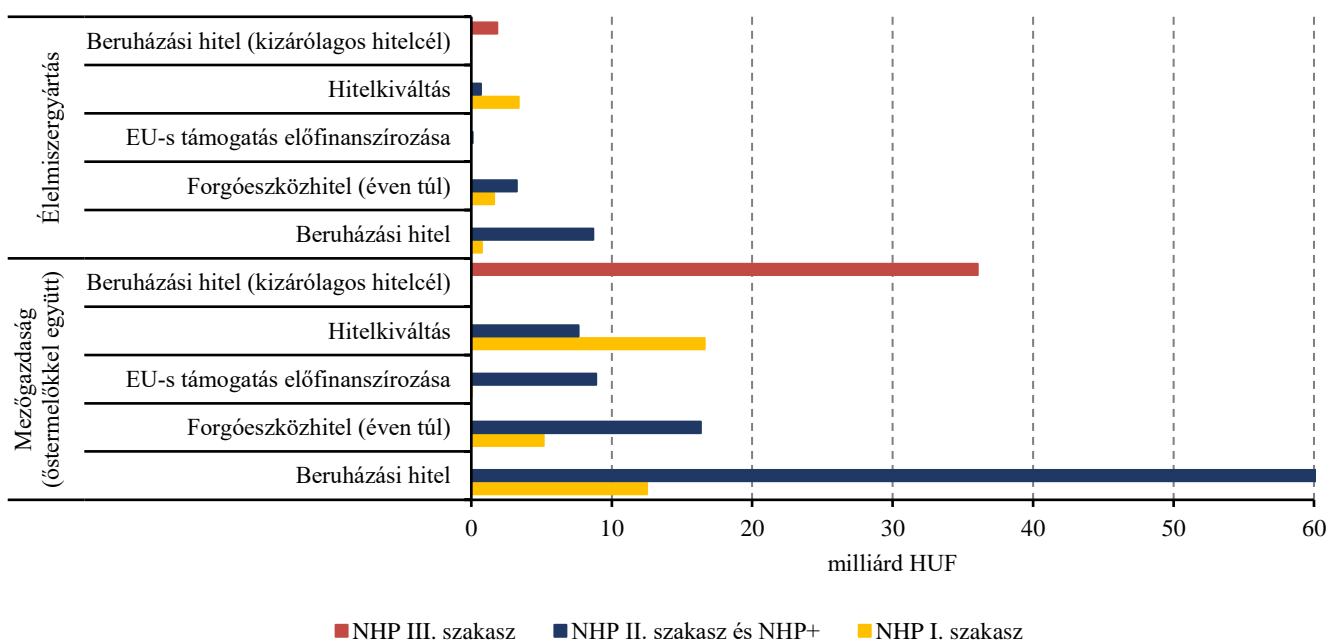
A Magyar Nemzeti Bank Növekedési Hitelprogramja 2017. március 31-én lezárult. A 2013. júniusi indulástól közel 40 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás jutott 2800 milliárd forint értékben kedvező finanszírozású hitelhez. A program hatására a korábban tapasztalt kkv-hitelezés 5-7 százalékos visszaesése megállt, sőt növekedésnek indult és 2016-ban már 5-10 százalék közötti sávba került. Az első szakaszban leginkább a korábban elmaradt beruházásokat pótolták a vállalkozások, illetve kiváltották korábbi kedvezőtlen hiteleiket. A második szakaszban az új hitelek felvétele került előtérbe, míg a harmadik szakaszban már csak a beruházásokon volt a hangsúly. A mezőgazdasági ágazatban működő kkv-knak a 2014–2015-ös időszakban nyújtott forinthitelek több mint kétharmadát az NHP keretében nyújtották a hitelintézetek, míg a kivezető szakaszában – a program korlátozott jellege miatt – a harmadát. Az NHP három szakaszában együttvéve 1700 milliárd forintnyi hitel- és lízingügylet fedezte az új beruházások finanszírozását. Az MNB becslése szerint az NHP a 2013–2017 közötti időszakban 2-2,5 százalékponttal járult hozzá a gazdaság növekedéséhez, ami éves szinten

0,3-0,8 százalékpontos bővülést jelentett.

Az NHP I. szakaszához kapcsolódóan az agrárgazdaság fennálló hitelállománya mindössze 26,7 milliárd forint volt 2018 második negyedévének végén, amely 13,3 milliárd forinttal volt alacsonyabb az előző év első negyedévi értékhez képest. Az állományból a mezőgazdasági hitelek (őstermelőkkel együtt) értéke 20,3 milliárd forintot, az élelmiszergyártással foglalkozóké 6,4 milliárd forintot jelentett. A második szakaszban kihelyezett hitelállomány tekintetében a mezőgazdasági vállalkozások még fennálló állománya 64,6 milliárd forint volt, ami 30,4 milliárd forinttal maradt el a 2017. második negyedévi értéktől. Az élelmiszeripari vállalkozások állománya 22,5 milliárd forint volt, amely 9,8 milliárd forinttal volt magasabb, mint egy évvel korábban. A hitelek döntő többségét a beruházási hitelek jelentették.

Az NHP III. szakaszának keretein belül kihelyezett beruházási hitelek fennálló állománya az agrárgazdaságban összességében 58,8 milliárd forint volt, ami a 2017 második negyedévi értéket 55,0 százalékkal haladta meg. Ebből a mezőgazdaság 50,6 milliárd forinttal, az élelmiszeripar pedig 8,2 milliárd forinttal részesedett (19. ábra).

19. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2018. június 30.

Megjegyzés: Európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2018. június 30-án fennálló állomány alapján. Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A Növekedési Hitelprogram első két szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy az agrárszektor a különböző támogatott hitelprogramokkal mint olcsó forrással korábban nem nagyon tudott élni. Ennek általában a támogatási szabályok vetettek gátat. Ezzel ellentétben az NHP nem tartalmazott támogatási korlátot.

Az NHP keretében 2017 második fél évében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke már csökkent. Az NHP kivezetését követően jelentősen mérséklődött a garanciaszervezetek által nyújtott hitelállomány volumene.

A mezőgazdasági szektor vállalkozásainak garantált hitelállománya 2018 második negyedévének végén 14,9 milliárd forint volt az NHP-hez kapcsolódóan, amely 28,4 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának értékétől. Ezzel párhuzamosan az élelmiszeripar vállalkozásainak garantált hitelállománya is markánsan csökkent, a 2018. második negyedévi 7,2 milliárd forintos érték 28,6 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának értékétől (18. táblázat).

A garanciaszervezetek azonban úgy vélik, hogy az NHP kivezetése hosszú távon nem veti vissza markánsan az agrárszektor hitelezését, csupán egyfajta szerkezeti átrendeződés indult el. A jövőben leginkább a mezőgazdasági beruházások alakulása határozza majd meg a hitelpiacot.

18. táblázat: **Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban**

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar		
	I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen	
2014	I.	8,6	1,0	4,1	0,6
	II.	12,2	0,9	4,2	0,6
	III.	16,7	1,5	5,1	0,6
	IV.	17,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	18,0	1,5	6,9	1,0
	II.	19,1	1,6	7,4	0,9
	III.	20,6	2,2	7,9	1,1
	IV.	15,4	1,4	6,8	0,9
2016	I.	20,4	1,9	8,3	1,0
	II.	19,8	2,1	11,6	1,0
	III.	20,2	2,0	10,3	1,0
	IV.	19,4	2,2	9,9	1,0
2017	I.	19,7	2,2	9,3	1,0
	II.	18,8	2,1	9,0	1,0
	III.	17,9	1,9	8,2	0,9
	IV.	16,3	1,7	7,4	0,4
2018	I.	15,3	1,2	6,7	0,3
	II.	14,3	0,6	6,8	0,3

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

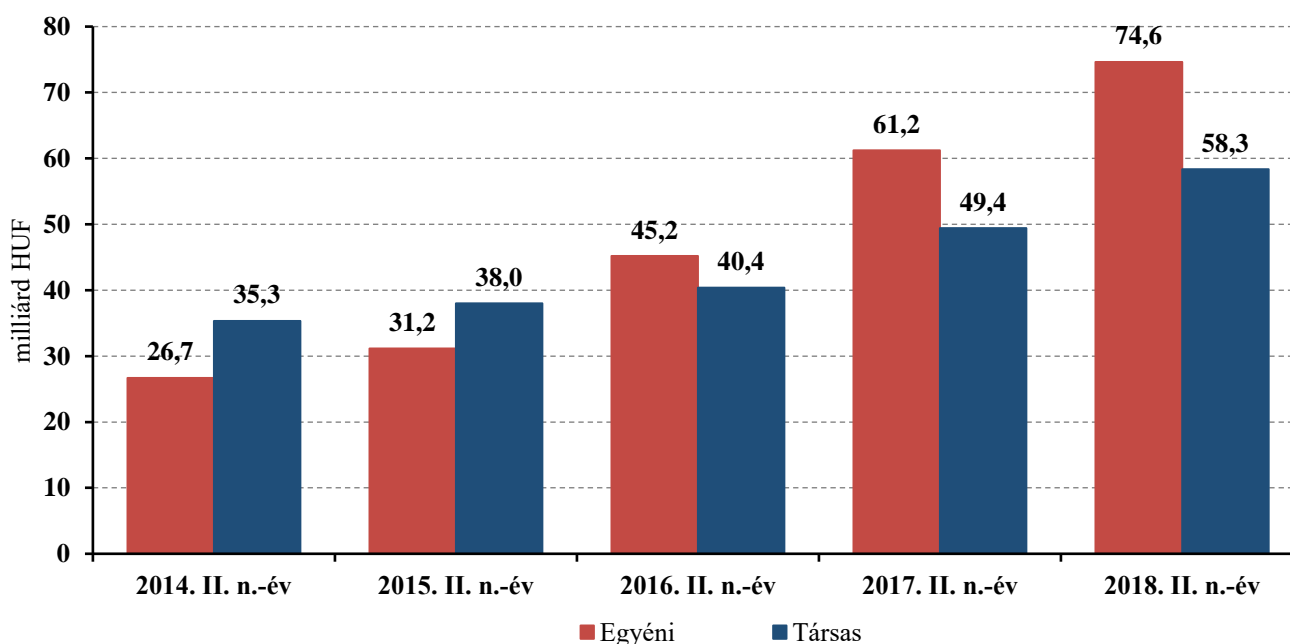
Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcsszepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékban viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékul szolgál, a kereskedelmi garanciák (tender-, előleg-visszafizetési és jólteljesítési/szavatossági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez kapcsolódnak.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar együttes garantált hitelállománya az elmúlt öt év második negyedévei alapján dinamikus emelkedést mutat. Az aktuális negyedévben az előző év azonos időszakához képest 24,5 százalékkal 178,0 milliárd forintra nőtt a garantált állomány értéke. Ezen belül a mezőgazdasági vállalkozások garantált hiteleinek értéke 133,0 milliárd forintot, az élelmiszeripari vállalkozásoké pedig 45,1 milliárd forintot tett ki.

A mezőgazdaságban a garantált hitelállományon belül a vizsgált évek második negyedévei alapján egyértelműen látható, hogy az egyéni gazdaságok fokozatosan növelték részesedésüket: az aktuális negyedévben már a teljes garantált hitelállomány 56,1 százaléka került hozzájuk. Nemcsak a hitelállomány részaránya, hanem a volumene is emelkedett, ennek megfelelően az egyéni gazdaságok garantált hitelállománya 21,9 százalékkal nőtt. A társas vállalkozások részesedése 43,9 százalékra mérséklődött, de a garantált hitelállományuk értéke így is 18,0 százalékkal bővült (20. ábra).

20. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban adott év június 30-án

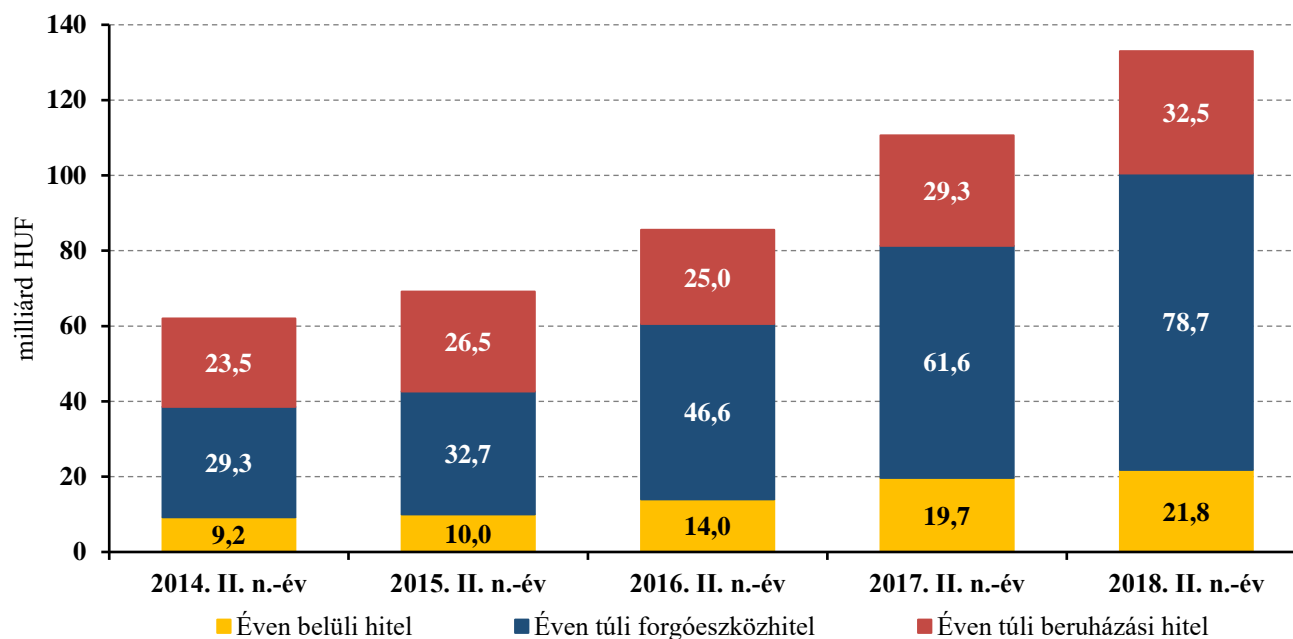

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,2 százalék volt 2018 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások beruházási volumene az elmúlt évben dinamikus bővülést mutat, így hosszú távú finanszírozási igényük tovább erősödött. Az éven túli forgóeszközhitel állománya közel 80 milliárd forintot tett ki az aktuális negyedévben, ami 27,7 százalékkal

haladta meg az előző évi értéket. A garantált hitelállományon belül az éven túli beruházási hitelek aránya 24,4 százalékot tett ki, ami 2,1 százalékpontos csökkenést jelentett egy év alatt a hosszú lejáratú forgóeszközhitel javára. Az éven belüli hitelek állománya 10,8 százalékkal emelkedett egy év alatt (21. ábra).

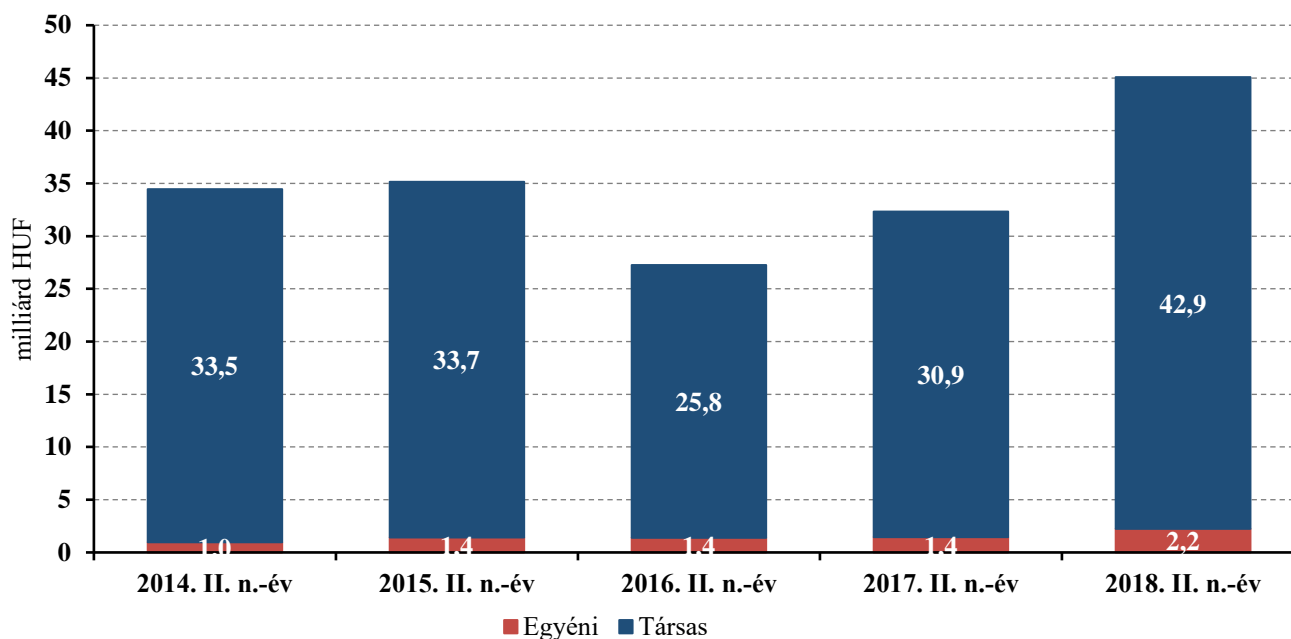
21. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban lejárató idő szerint adott év június 30-án**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,2 százalék volt 2018 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeripari garantált hitelállomány az aktuális negyedévben 39,5 százalékkal 45,1 milliárd forintra nőtt az elmúlt időszak azonos időszakához képest, amit alapvetően a társas vállalkozások 12,0 milliárd forintos állománybővülése eredményezett. A mezőgazdasággal szemben tehát az élelmiszeripar garantált hitelállomá-

nyán belül a társas vállalkozások domináltak 2018 második negyedévében is. A társas vállalkozások hiteleinek részesedése továbbra is 95,0 százalék feletti, míg az egyéni gazdaságok 2,2 milliárd forintos hitelállománya csupán 4,9 százalékos részesedést jelentett 2018 második negyedévében (22. ábra).

22. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban adott év június 30-án**

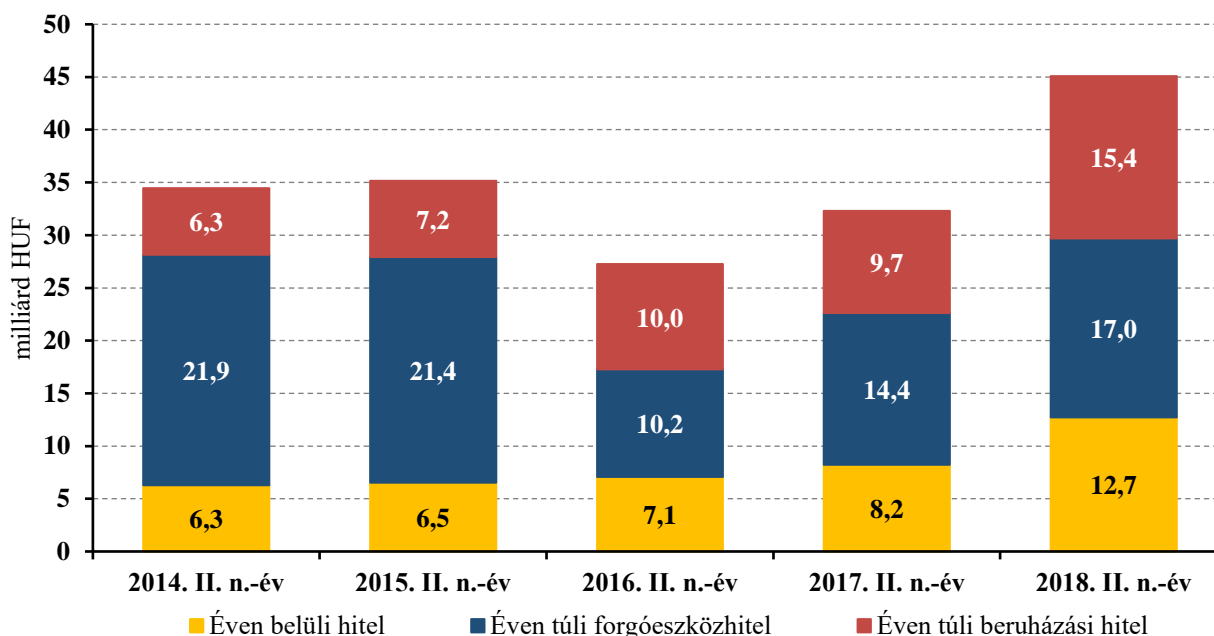
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,2 százalék volt 2018 első negyedévének végén. A 2018. első negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa- és EXIM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az élelmiszeriparban az éven belüli hitelek állománya 28,2 százalékot (12,7 milliárd forint), az éven túli hitelek részaránya 71,8 százalékot (32,4 milliárd forint) tett ki a teljes garantált hitelállományból az aktuális negyedévben. Az élelmiszeripari vállalkozások részére garantált éven belüli hitelek értéke az elmúlt három év második negyedéveiben fokozatosan bővült, 2018 második negyedévében 54,5 százalékkal haladta meg az

előző év azonos időszakának értékét. Az éven túli hitelekben belül a forgóeszközhitelek állománya 18,1 százalékkal 17,0 milliárd forintra, míg a beruházási hitelek állományának értéke 58,6 százalékkal 15,4 milliárd forintra emelkedett az elmúlt év azonos időszakához képest. Az emelkedésnek köszönhetően az éven túli beruházási hitelek állománya az elmúlt évek legmagasabb állományi értékét jelentette 2018 második negyedévében (23. ábra).

23. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratási ideje szerint adott év június 30-án**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,6–73,2 százalék volt 2018 első negyedévének végén. A 2018. első negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

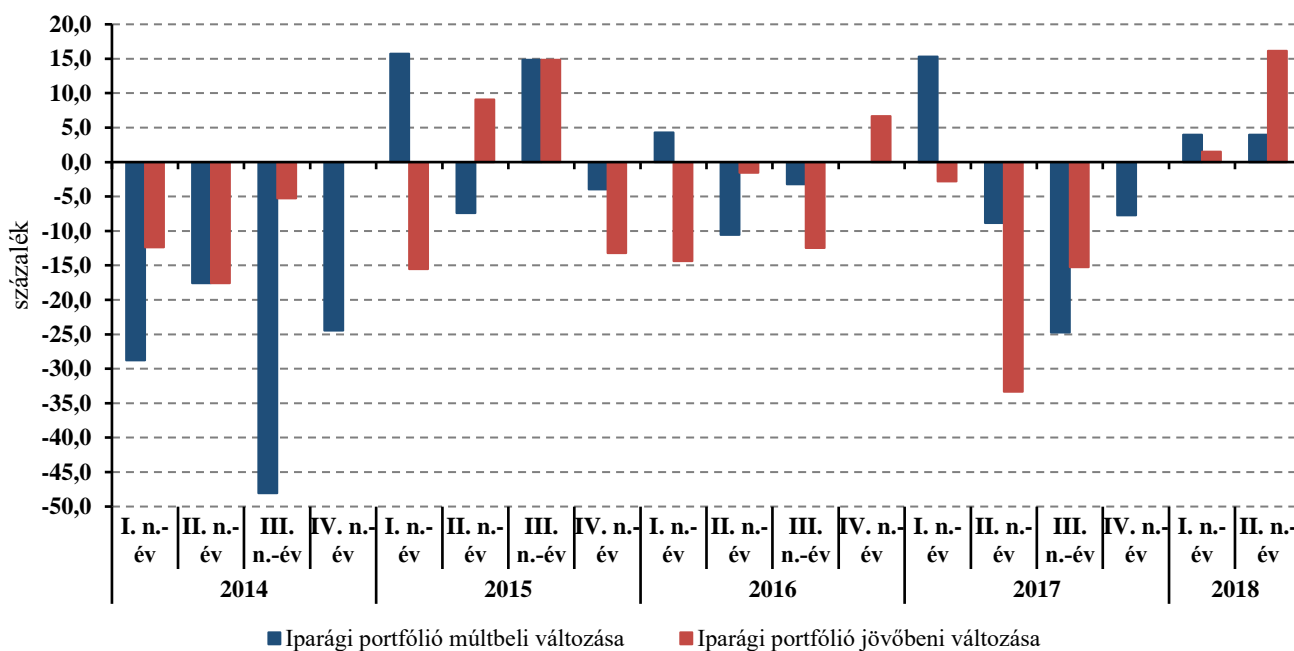
Forrás: AVHGA-, Garantiqa- és EXIM-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Hitelezési felmérés

A hitelek keresleti és kínálati tényezőire vonatkozó felmérést a FED indította el. Az MNB a FED felmérése alapján készíti el saját hitelezési felmérését, amely valamivel bővebb, mint a FED kérdőíve. A legfrissebb felmérésben szereplő visszatekintő kérdések 2018 másod-

dik, az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakokra vonatkoznak. A felmérésben szereplő vállalati kérdőívet 2018 júliusában összesen 9 bank töltötte ki, amelyek a vállalati hitelek piacának mintegy 90 százalékát lefedik.⁵

24. ábra: A hitelezési felmérés eredményei a mezőgazdaságban⁶

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A bankszektor képviselői 2017-ben a mezőgazdasági portfóliók múltbeli minőségét a feldolgozóiparral, az építőiparral, a kereskedelem és javítással, a villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátással, a pénzügyi tevékenységgel, valamint az információ (IT) és kommunikáció ágazatokkal együtt még kedvezően ítélték meg. A legfrissebb eredmények szerint azonban 2018 második negyedévében a bankok nettó 4,0 százaléka úgy vélte, hogy romlott az ágazat hitelportfóliójának minősége. Kedvezőtlenül ítélték meg továbbá a szállítás, raktározás, posta, távközlés, az információ (IT) és kommunikáció, valamint a pénzügyi tevékenység ágazatok portfóliójának minőségét is.

A legfrissebb felmérés szerint a bankok jövőbeni várakozását jelző index a mezőgazdasági hitelportfóliók minőségével kapcsolatban 16,2 százalékponton emelkedett, amely a 2015. harmadik negyedévet jelző index értékét is meghaladta (24. ábra). A bankok óvatosságát magyarázza a termelők Közös Agrárpolitikával kapcsolatos jövőbeni bizonytalanságai, a mezőgazdaság napi működését befolyásoló munkaerőhiány, amely a kapcsolódó beruházások megvalósítását is lassíthatja, illetve a kedvezményes hitelprogramok átalakulása. Szakértői vélemények szerint a közeljövőben előtérbe kerülnek az állattartó és kertészeti ágazatok, valamint az élelmiszeripar támogatott beruházásai is a tipikus mezőgazdasági beruházásokkal szemben.

⁵ Részletesebb információt a Pénzügyi Hírlevél XI. évfolyamának 2. száma tartalmaz.

⁶ Vad- és erdőgazdálkodással együtt.

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

A Monetáris Tanács közleménye szerint 2018 júniusában az infláció 3,1 százalék volt. A következő időszakban többek között a mérsékelt külső infláció és a historikusan alacsony szinten stabilizálódó inflációs várakozások mellett a fokozatos munkáltatói járulékmérséklések, illetve az idei évi áfakulcs csökkentések is lassítják majd a fogyasztói árindex növekedését.

A hazai gazdaság 2018-ban is folytatta bővülését, a második negyedévben 4,8 százalékkal meghaladta az előző év azonos időszaki értékét, amit alapvetően a piaci alapú szolgáltatások generáltak. A bruttó hazai termék növekedéséhez a szolgáltatások 2,3, az ipar 0,8, az építőipar 0,9, a mezőgazdaság pedig 0,1 százalékponttal járult hozzá.

A Monetáris Tanács kamatdöntési mechanizmusára hatással bír a nemzetközi pénzügyi környezet is, amely

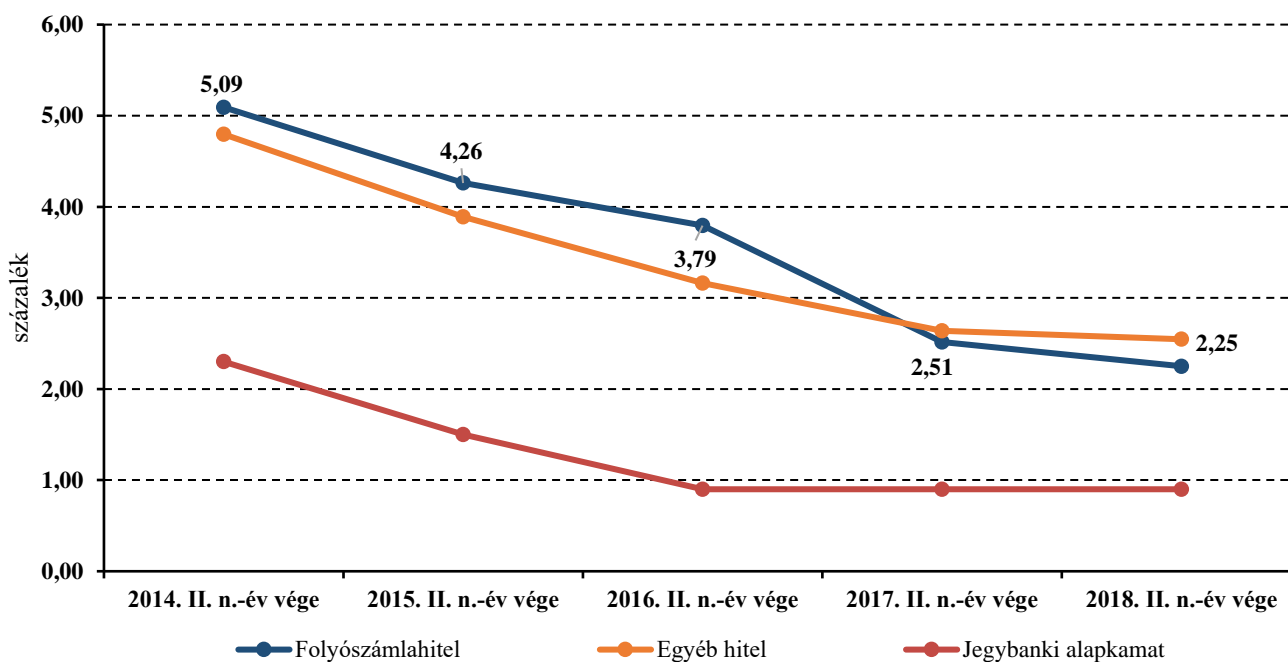
változó volt az előző kamatdöntés óta. A piacokon megjelenő kockázatvállalási hajlandóságot a globálisan meghatározó jegybankok monetáris politikája, az olajárak alakulása és a nemzetközi kereskedelempolitika alakulása határozta meg.

A Monetáris Tanács véleménye szerint az inflációs cél továbbra is tartható. Ennek érdekében a tanács a 2018. júniusi ülésén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált 2018 második negyedévének végén is (forrás: MNB).

Az elmúlt öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2014. első negyedévi 2,60 százalékponttól fokozatosan csökkent és az elmúlt közel két évben 0,90 százalékponton stagnált.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata is 5,09 százalékponttól 2,25 százalékpontra mérséklődött 2014 második negyedévének végéhez képest (25. ábra).

25. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása⁷

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

⁷ A nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott forinhhitelek és az általuk elhelyezett forintbetétek átlagos aktuális kamatlába.

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatláb veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatláb tagországonként,

évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. A ráta értéke 2018 elején 0,13 százalékpont volt, ami a második negyedév végére nem változott (19. táblázat). Az Európai Központi Bank októberi bejelentése alapján 2018 januárjától lassítja kötvényvásárlási programját, tartósan laza monetáris kondíciók várhatók. A piaci szereplők a korábbiaknál még későbbre, 2019 közepére várják az EKB első kamatemelését.

19. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprata, százalék
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37
2016. VII. 1.	1,08
2016. X. 1.	0,91
2017. I. 1.	0,75
2017. III. 1.	0,53
2017. VIII. 1.	0,30
2017. XI. 1.	0,25
2018. I. 1.	0,13
2018. II. 1.	0,09
2018. VII. 1.	0,13

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az éves EURIBOR-kamatláb⁸ tekinti kiindulási alap-

nak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárakkal módosít (22. táblázat – Kiegészítő táblák).

⁸ EURIBOR: Európai bankközi euró referencia-kamatláb, amelyet a bankközi piaci szereplők meghatározott periódusra egymás között irányadónak tekintenek.

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

A Lízingszövetség álláspontja szerint a mezőgazdasági gépek finanszírozása 2014 óta az egyik legstabilabb piac. Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya az elmúlt öt év második negyedévi állományát tekintve fokozatosan emelkedett. Ez a mezőgazdaság fejlődését követte, hiszen egyre több gazdálkodó tér át intenzív termesztési technológiára, amelynek gépigénye is magasabb. Amennyiben a gépberuházás minőségi cserét jelent, gyors megtérülési idővel számolhatnak a gazdálkodók.

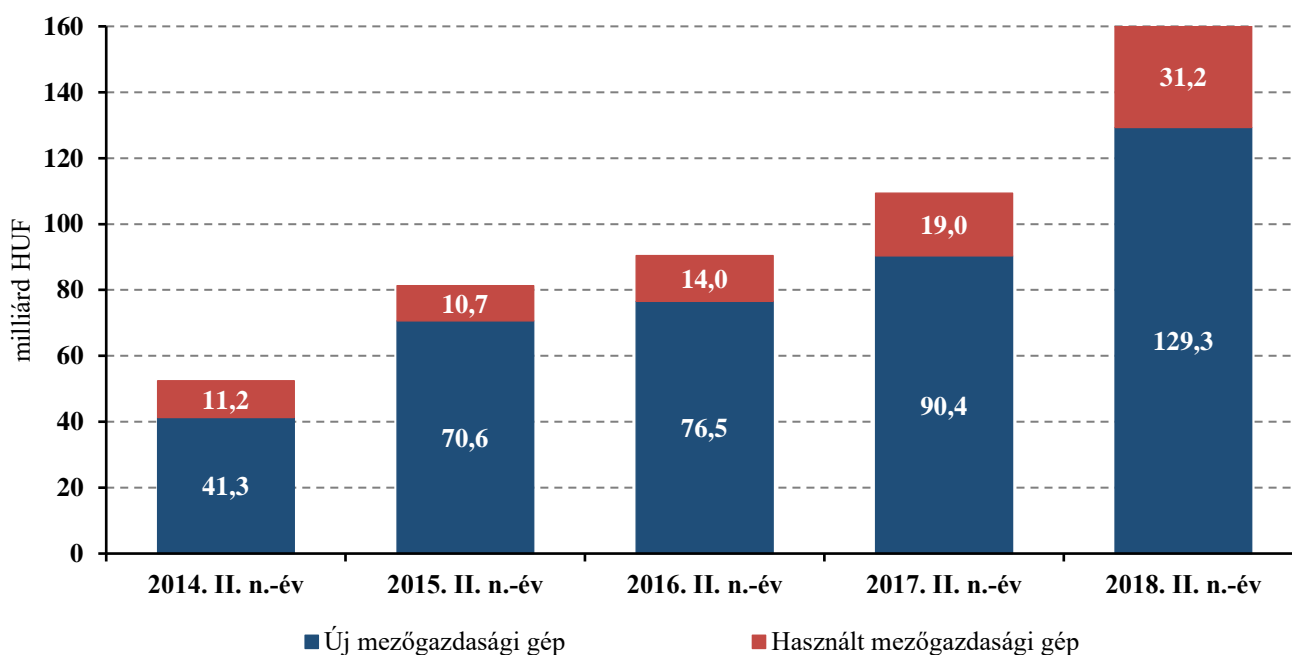
A Lízingszövetség előrejelzése szerint a következő időszakban tovább bővíthet a lízingpiac, a kertészeti és az állattartási pályázatok kifizetése mellett erősebb lökést adhat majd az NHP FIX konstrukció elindítása az MNB részéről.

A lízingcégek finanszírozott állománya – tőkeintlévősége – tovább bővült 2018 második negyedévében is, értéke 160,5 milliárd forint volt, ami 46,7 százalékkal, azaz 51,1 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának állományi értékét.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománybővülése 2018 második negyedévében is kitartott: egy év alatt 43,1 százalékkal, azaz 38,9 milliárd forinttal nőtt az állomány értéke. Részesedésük továbbra is jelentősen magasabb a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, állományuk 80,6 százalékot tett ki 2018 második negyedévében, ami korszerű gépparkot is jelent egyben (26. ábra).

A pénzügyi lízing szerepe 2018 elején is tovább erősödött, az állomány értéke 138,6 milliárd forint volt, ami az előző évi értéknél 55,0 százalékkal magasabb.

26. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkeintlévőségeinek⁹ alakulása adott év június 30-án

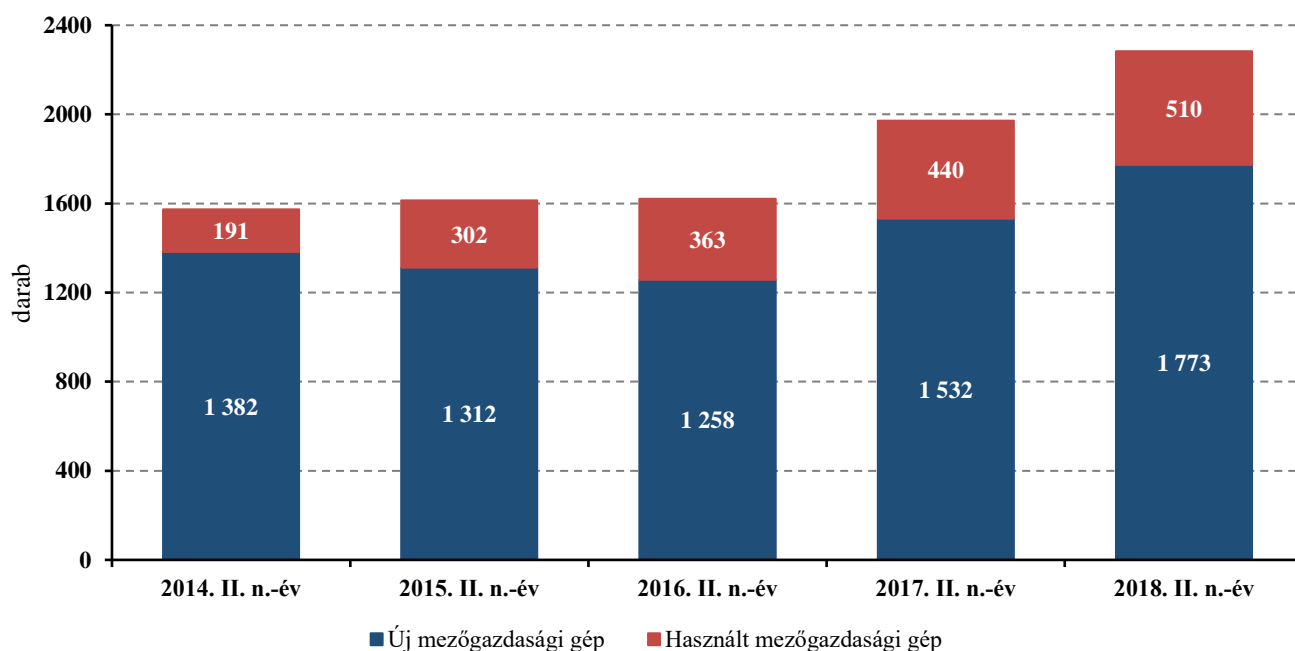
Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.
 Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A tőkeintlévőségek emelkedésével párhuzamosan a megkötött lízingszerződések száma is tovább nőtt 2018-ban, a második negyedév végére 2283 szerződést kötöttek a lízingcégek, ami az elmúlt öt év második negyedévi alapján a legmagasabb érték volt. Az új és használt mezőgazdasági gépekre kötött szerződések

száma közel azonos mértékben bővült az aktuális negyedévben (15,7-15,9 százalék). Az új gépekre megkötött lízingszerződések aránya a teljes állományon belül 77,7 százalék volt 2018 második negyedévének végén, ami az elmúlt három év második negyedévi értékeit tekintve stagnálásnak számít (27. ábra).

⁹ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

27. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági szerződészájának éves alakulása adott év június 30-án

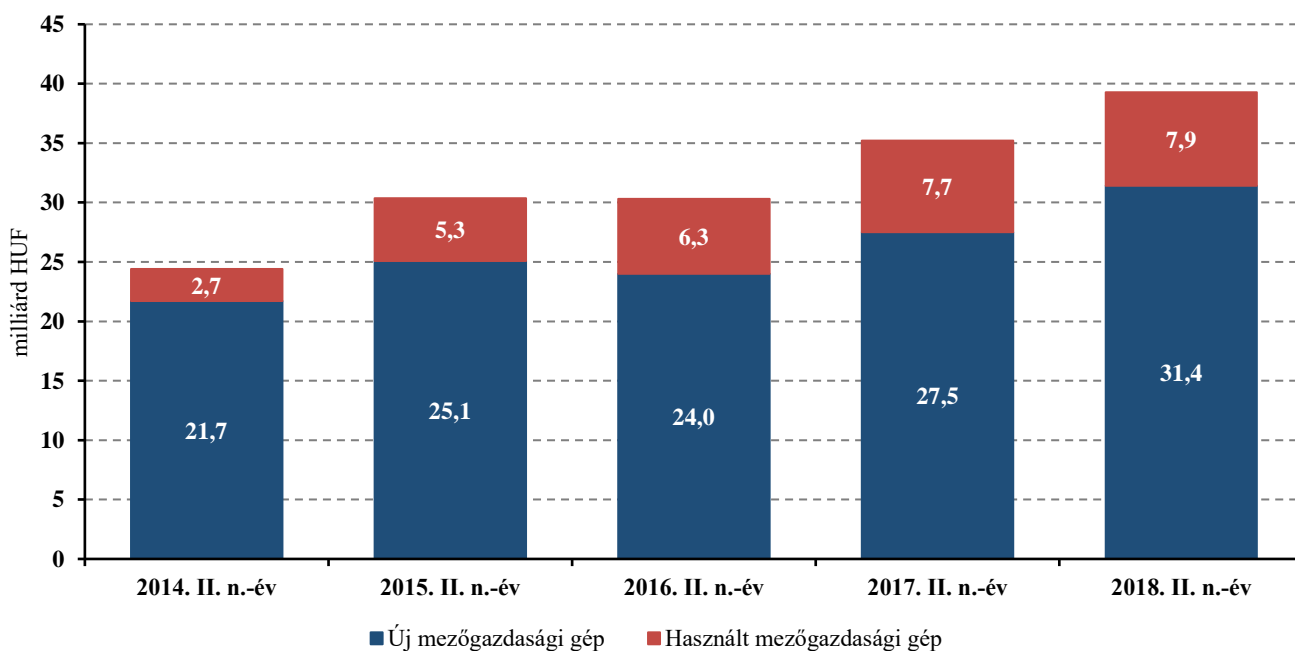

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

A lízingcégek által finanszírozott összeg 2018 második negyedévében több mint 10 százalékos növekedést mutatott az előző év azonos időszakához képest. A teljes finanszírozási összegből az új mezőgazdasági gépek lízingjének részesedése újra elérte a 80 százalékot, ami

legutóbb csak 2015-ben volt tapasztalható. A használt mezőgazdasági gépek finanszírozása az előző évhez képest csupán 2,1 százalékkal bővült, így az állomány értéke 7,9 milliárd forintot tett ki (28. ábra).

28. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása adott év június 30-án

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége

A hitelállomány fedezettsége az egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

Az MNB jelentése szerint 2017-ben tovább javult a nem teljesítő vállalati hitelek állománya, melynek értéke év végén 462 milliárd forintot, aránya pedig 7,2 százalékot tett ki. A vállalati szektorban a nem teljesítő vállalati hitelportfólió értékvesztéssel való fedezettsége 2017 végén 57,3 százalék volt, ami meglehetősen magas értéknek tekinthető.

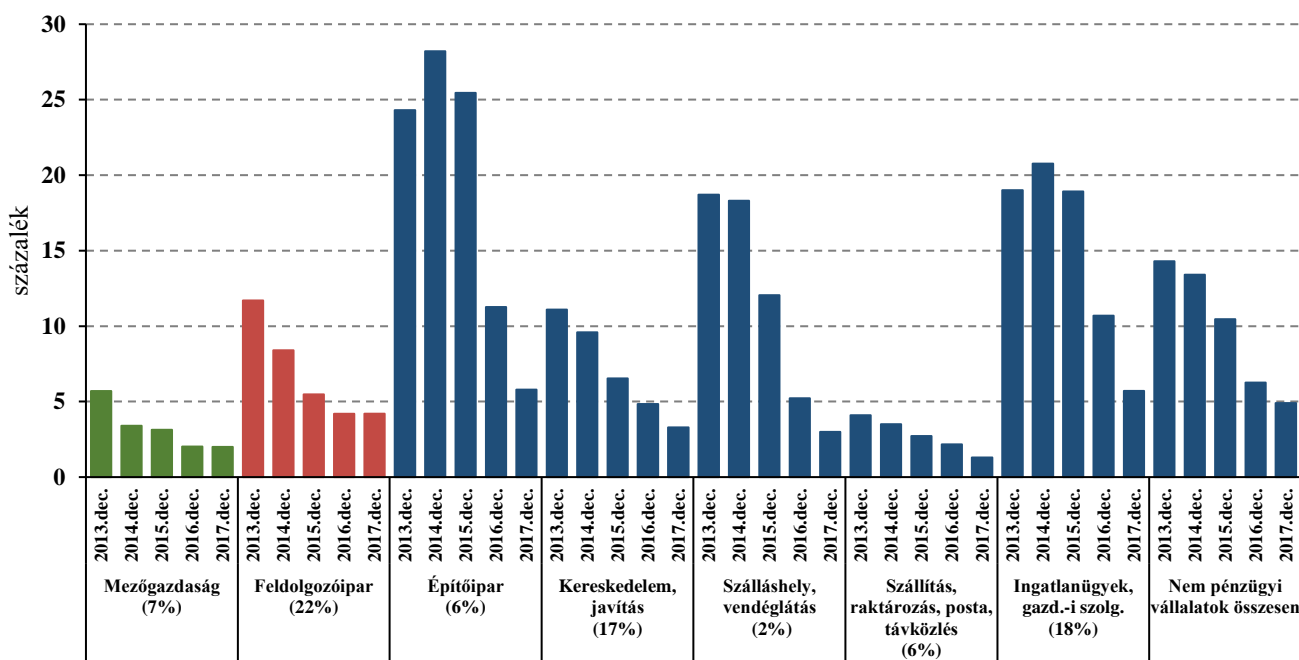
A mezőgazdasági vállalkozások hitelfedezettségi

mutatója 2017 végén az előző év végi értékhez hasonlóan 2,0 százalékot tett ki. A mezőgazdaság hitelfedezettségi értékével továbbra is az egyik legmegbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik. Az ágazat kiegyensúlyozottsága kedvező pénzügyi stabilitásra utal.

A feldolgozóiparban a 2011–2013 közötti időszakra jellemző 10-12 százalékos értékről a mutató értéke fokozatosan mérséklődött, és 2016. év végével együtt 2017. év végén érte el eddigi minimumát 4,2 százalékkal.

Mindkét ágazatra jellemző, hogy az NHP keretein belül sok vállalkozás kiváltotta korábbi kedvezőtlen hitelkonstrukcióját, amelyet alátámaszt az ágazatokra jellemző kedvező csődráta is (29. ábra).

29. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként¹⁰

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2018. május alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

¹⁰ Az ábrán zárójelben az egyes ágazati megnevezések alatt a vállalati portfólión belüli, időszak végi súlyt tüntettük fel.

Kiegészítő táblák

20. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kumuláltan befogadott és jóváhagyott kérelmek összege 2018. június 30-án)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,0	9,8	0,0	0,0
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,6	3,0	0,3	0,3
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,0	0,0	0,7	0,5
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	–	0,4	0,4
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,4	0,2	4,2	4,2
Sikerés Magyarorszáért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,6	11,5	0,3	0,2
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,0	16,7	0,4	0,2
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,3	3,9	–	–
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	3,3	2,7	19,7	14,9
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,1	0,1	–	–
Összesen	56,4	48,0	25,9	20,6

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

21. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2018. június 30-án)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Programokon kívüli forinthitel	3,9	4,1	8,0
Programokon kívüli devizahitel	–	0,2	0,2
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	–	0,1
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,2	–	0,2
Sikerés Magyarorszáért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,2	0,0	0,2
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	0,9	–	0,9
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,0	0,2	0,2
MNB Növekedési Hitelprogram	1,6	1,4	3,1
Családi gazdaságok hitelei saját	0,1	–	0,1
Egyéb	94,1	1,1	95,2
Összesen	101,2	7,1	108,2

Megjegyzés: Az egyéb kategória a 700 millió forint alatti vállalkozások fennálló hitelállománya az MFB-NHP Földhitel Hitelprogrammal és az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020-szal együtt.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

22. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügyi Kutatások Osztályán

